

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE
Žaloba pro zmatečnost

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ
Katedra soukromého práva a civilního procesu

DIPLOMOVÁ PRÁCE
Žaloba pro zmatečnost

Zpracovala: Lucie Hanousková
Konzultant: JUDr. Miloslav Ungr
Plzeň 2012

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni dne 25.4.2012

.....

Lucie Hanousková

Velmi ráda bych tímto vyjádřila poděkování všem vyučujícím Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni, se kterými jsem se v průběhu studia měla možnost setkat. Zvláštní poděkování pak patří JUDr. M. Ungrovi za vstřícnost, ochotu a čas při poskytování cenných rad při sepisování této práce.

OBSAH:

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK	3
1. ÚVOD	4
2. CIVILNÍ PROCES	6
2.1. Vymezení pojmu	6
2.2. Zásady civilního procesu.....	7
3. PRÁVO NA SPRAVEDLIVÝ PROCES	11
3.1. Pojem.....	11
3.2. Obsah práva.....	11
4. NALÉZACÍ ŘÍZENÍ – SOUDNÍ ŘÍZENÍ V PRVNÍM STUPNI.....	13
4.1. Řízení sporné.....	13
4.2. Řízení nesporné	17
5. OPRAVNÁ ŘÍZENÍ.....	18
5.1. Obecně o opravných prostředcích	18
5.2. Opravné systémy	19
5.2.1. Apelační opravný systém.....	19
5.2.2. Kasační opravný systém	20
5.2.3. Revizní opravný systém.....	20
5.3. Řádné opravné prostředky - odvolání	20
5.3.1. Odvolání.....	20
5.4. Mimořádné opravné prostředky	22
5.4.1. Dovolání.....	23
5.4.2. Žaloba na obnovu řízení.....	27
6. ŽALOBA PRO ZMATEČNOST	31
6.1. Obecně o žalobě pro zmatečnost.....	31
6.2. Historický exkurz	32
6.3. Předmět žaloby pro zmatečnost.....	34
6.4. Legitimace k žalobě pro zmatečnost	35
6.5. Důvody zmatečnosti	37
6.5.1. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. a) o.s.ř.....	39
6.5.2. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. b) o.s.ř.	41
6.5.3. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. c) o.s.ř.....	42
6.5.4. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. d) o.s.ř.	44
6.5.5. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. e) o.s.ř.....	45

6.5.6. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. f) o.s.ř.	46
6.5.7. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. g) o.s.ř.	48
6.5.8. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. h) o.s.ř.	49
6.6. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 2 o.s.ř.	50
6.6.1. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 2 písm. a) o.s.ř.	50
6.6.2. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 2 písm. b) o.s.ř.	51
6.6.3. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 2 písm. c) o.s.ř.	51
6.7. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 3 o.s.ř.	52
6.8. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 4 o.s.ř.	54
6.9. Nepřípustnost žaloby	55
6.10. Lhůty	57
6.11. Řízení a rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost.....	60
6.11.1. Řízení o žalobě pro zmatečnost	60
6.11.2. Rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost	63
6.12. Vztah mezi žalobou pro zmatečnost a ostatními mimořádnými opravnými prostředky	65
6.13. Náklady řízení a vztahy třetích osob	67
7. ÚVAHY DE LEGE FERENDA A ZÁVĚR	69
8. RESUMÉ	72
9. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	74
10. SEZNAM PŘÍLOH	77

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK

LISTINA - ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *usnesení o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR*

OBČANSKÝ ZÁKONÍK - zákon č. 40/1964 Sb., *občanský zákoník*

O.S.Ř. – zákon č. 99/1963 Sb., *občanský soudní řád*

ÚSTAVA - ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*

ZÁKON O SOUDECH A SOUDCÍCH – zákon č. 6/2002 Sb., *zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů*

1. ÚVOD

Téma diplomové práce jsem si nevybrala náhodně, nýbrž zcela účelně. Jednak z důvodu celkového zájmu právě o občanské civilní právo, jednak z důvodu praktických zkušeností získaných při práci v advokátní kanceláři, jež bych při zpracování práce ráda zhodnotila.

Cílem mojí diplomové práce je seznámit čtenáře s problematikou žaloby pro zmatečnost jakožto jednoho z mimořádných opravných prostředků a podat mu co možná nejkompexnější pohled na problematiku tohoto právního institutu.

Žalobu pro zmatečnost jako právní institut řadíme do oblasti veřejného práva civilního. Znalost práva civilního procesu považuji za velmi nutnou, byť se domnívám, že je tato právní oblast v právním světě v porovnání s právem hmotným opomíjena a tak trochu zatlačována do pozadí.

Jestliže se hovoří o postavení procesního práva v systému, většinou se automaticky staví do srovnávací pozice s právem hmotným.

Hmotným právem rozumíme, velmi zjednodušeně řečeno, soubor právních norem, jež stanoví, komu přísluší práva a povinnosti. Civilním právem procesním pak rozumíme souhrn právních norem, které upravují tzv. civilní proces, tedy postup soudů a účastníků v občanském soudním řízení. Ze vztahu práva hmotného a civilního můžeme též vyvodit, že se jedná o vztah účelu, charakteristický pro právo hmotné, a prostředku, charakteristický pak pro právo procesní.

Jde v podstatě o to, že v každodenním životě jsme vystaveni riziku, že dojde k porušení určitého subjektivního práva založené hmotným právem, a my budeme nuceni se obrátit na soud, který vynutí jeho ochranu. V této chvíli nabývá důležitosti zejména procesní právo, jehož případná neznalost s největší pravděpodobností povede k neúspěchu a případné ztrátě práva, i přesto, že nám oprávnění dle hmotného práva náleží.

První teorie civilního procesu se začaly rozvíjet již v 19. století a jsou spojeny zejména s pracemi Savignyho, známého německého právníka a představitele historické právní školy. Zpočátku jeho vývoj zcela logicky pokulhával za vývojem práva hmotného. V současné době, myslím, můžeme říci, že zákonná úprava občanského práva civilního je velmi podařená a dle mého názoru zcela dostatečná, zejména s ohledem na existenci poslední novely občanského soudního řádu.

Struktura mé diplomové práce vychází z postavení žaloby pro zmatečnost jakožto mimořádného opravného prostředku v občanském právu civilním a v systému práva jako takovém. Přesto, že tématem mé diplomové práce je „Žaloba pro zmatečnost“, není možné se začít věnovat tomuto právnímu institutu bezprostředně od začátku práce. Z důvodu této skutečnosti vycházím nejdříve z širšího úhlu pohledu ke zvolenému tématu, což považuji za nutné vzhledem k souvislostem a pochopení celé problematiky.

Úvodní kapitoly jsou tedy zaměřeny na objasnění základních pojmů, kdy se nejdříve věnuji vymezení pojmu civilního procesu a blíže se zabývám zásadami civilního procesu, na kterých je civilní občanské právo založeno.

Navazující kapitola velmi úzce souvisí s předchozí. Stručně popisují „Právo na spravedlivý proces“ jako jedno z nejdůležitějších základních lidských práv, jako jeden z obecných principů zajišťujících celkovou ochranu práv a oprávněných zájmů člověka, bez jehož existence by žádný právní stát nemohl fungovat.

Čtvrtá kapitola je již zaměřena na konkrétní otázky civilního procesu, zejména zde rozčleňuji civilní proces a specifikuji nalézací řízení. Dále je obsahem této kapitoly členění na řízení sporná a nesporná a specifika jednotlivých institutů spadajících do této oblasti.

V páté kapitole s názvem „Opravná řízení“ se dostávám do fáze řízení, jež následuje po vydání rozhodnutí. Tato fáze je v řadě znaků zcela odlišná od předchozí soudní fáze, kdy soud právo nejdříve nalézá. Popisu opravných řízení a jejich odlišností, zásadám, na kterých jsou opravná řízení založena a konečně dělení na opravné prostředky řádné a mimořádné, se věnuji právě zde.

Šestá kapitola je již celá zaměřená na jeden z mimořádných opravných prostředků, který je hlavním tématem mé diplomové práce, a sice na „Žalobu pro zmatečnost“. Jedná se o podrobné osvětlení tohoto právního institutu, kdy čtenáři nejdříve seznámím s historií tohoto právního prostředku, s jeho postavením v systému práva, dále s ostatními tématy vztahující se k problematice žaloby, jako je předmět žaloby, legitimace, či přípustnost. Poté přistupuji k důvodům, na základě kterých je možné žalobu podat a s tím úzce souvisejícím lhůtám vyskytujících se u žaloby, a konečně se zabývám také celým řízením od podání žaloby až po rozhodnutí o ní. Stranou nejsou ponechány ani problémy nákladů řízení, vztahů všech mimořádných opravných prostředků, či právní vztahy třetích osob. Nakolik se mi mé vytyčené cíle podařilo naplnit, nechť posoudí čtenář...

2. CIVILNÍ PROCES

2.1. VYMEZENÍ POJMU

Na otázku „jak lze definovat civilní proces“ není zcela jednoduché odpovědět. O definici tohoto pojmu se pokoušela již celá řada právních teoretiků.

Dle V. Hory ... „*slouží civilní právo k uskutečňování práva soukromého, ale stojí jinak vedle toho zcela samostatně. Význam jeho záleží v tom, že ono teprve dodává veškerému právnímu životu jednotlivců plný důraz, dopomáhající podmětu skutečně oprávněnému k uznání jeho práva a donucující podmět objektivnímu právu se vzepřít ku splnění povinnosti jeho. Toť zajisté úkol důležitý, ale i těžký.*

Důležitým proto, že najíti v konkrétním sporu skutečné právo, čili jinak řečeno, vydati rozsudek spravedlivý, znamená totéž jako posíliti a vyzdvihnouti ideu spravedlnosti ve státě vůbec, zjednati jí úctu a uznání, vyvolati všeobecný pocit uspokojení, zjednávatí mír v soužití občanstva a působiti výchovně i na právní cit jeho. Těžkým jednak proto, že právo, o jehož nalezení ve sporu jde, bývá často skryto ve směsici přímo si odporujících skutečností stranami tvrzených a soudu předložených, jednak proto, že stát hledání jeho může uložit jenom bytostem lidským, všem vadám a slabostem obyčejných smrtelníků podrobených.“¹

Přestože tato definice či spíše pohled autorův pochází již z počátku dvacátého století, čemuž odpovídá i vyjádření staročeským jazykem, mám za to, že velmi zdařile vystihuje podstatu civilního práva a civilního procesu.

Etymologicky lze pojem *proces* odvodit z latinského *procedere*, tj. postupovati či *processus*, tj. postup. Lze říci, že z etymologického hlediska můžeme za proces považovat onen proces upravený právem, tedy určitý postup vedoucí k vydání aktu aplikace práva či s takovým aktem související. Nejde zde o obsah toho, čeho má být dosaženo, nýbrž o to, jakou cestou něčeho dosáhnout.

---

¹ HORA, Václav. *Československé právo procesní*. I. díl, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 9-10

Tato „cesta“ neboli proces je upraven právními normami regulující určité postupy. Mezi tyto procesní normy je nutné na přední místo zařadit zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Ustanovení §1 výslovně stanoví, že občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k zachování zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob.²

Na něj navazující ustanovení § 2 až 6 stanoví pravomoc a účel soudů, udávají zásady soudního řízení. Jedná se o základní ustanovení obecného charakteru, z nichž vyplývá smysl civilního procesu vůbec.

2.2. ZÁSADY CIVILNÍHO PROCESU

Jako každý právní proces musí i ten civilní být ovládán určitými zásadami, které dávají jedincům určité záruky, na nichž je postaven demokratický právní stát a bez nichž bychom si jeho fungování mohli jen stěží představit.

Nakolik důležitá je existence určitých zásad a principů v civilním procesu, je vyjádřeno především tím, že o nich pojednává již samotná Listina základních práv a svobod, konkrétně hlava pátá. Jedná se o stanovení principů práva na spravedlivý proces. Tyto zásady lze rozdělit na univerzální, jež jsou shodné pro všechna právní odvětví a zásady specifické, jež jsou typické zejména vždy pro onen druh řízení. Právě o těch bych se, byť jen ve stručnosti, ráda zmínila.

Zásada dispoziční vs. zásada oficiality

Podstatou dispoziční zásady je ta skutečnost, že procesní iniciativa je dána výhradně v rukou účastníků. Jsou to právě oni, kdo rozhodují o tom, zda se obrátí se svou věcí na soud, zda touto svojí iniciativou docílí zahájení sporu, zda zastaví řízení tím, že vezmou žalobu zpět apod.

Tato zásada je charakteristická pro řízení sporná, na rozdíl od řízení nesporných, pro něž platí zásada oficiality, kde je možné zahájit řízení i bez návrhu.

---

² Ust. § 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zásada projednací vs. zásada vyšetřovací

V civilním soudním řízení platí, že ten, kdo se chce domoci ochrany svého práva, je povinen dokázat, že mu toto právo náleží.

Ust. § 120 o.s.ř. stanoví: „*Účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede.*“³ Jednoduše lze říci, že účastník navrhne určitý důkaz, soud jej poté provede. Naopak ale také platí, že v případě potřeby soud může provést rovněž ty důkazy, jež nebyly účastníky vůbec navrhovány. Tato zásada je typická pro sporná řízení.

Jako protipól k zásadě projednací stojí na opačném konci zásada vyšetřovací, typická pro řízení nesporná, podle které je soud povinen z úřední povinnosti objasnit skutkový stav, bez ohledu na účastníky řízení a jimi navrhované důkazy. Je to právě soud, který nese odpovědnost za prokázání skutkového stavu.

Na základě výše uvedeného můžeme dojít k takovému závěru, že v nesporném řízení má soud učinit vše, aby se dobral skutečného stavu věci, ale ve „sporech“ se může spolehnout na účastníky, ledaže by měl zvláštní důvod a zároveň možnost dokazování doplnit ex officio; není-li zde zvláštní důvod a zároveň možnost dalšího důkazu, vychází soud při rozhodnutí z takového skutkového stavu, jaký byl účastníky tvrzen a prokázán.⁴

Zásada volného hodnocení důkazu vs. teorie legální (důkazní)

Stejně jako každé moderní právo stojící na zásadách právního a demokratického státu, také civilní občanské právo je úzce svázáno se zásadou volného hodnocení důkazů. Ta je postavena na tom, že „*soudy důkazy hodnotí podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo.*“⁵

Naopak podle teorie důkazní se důkazy hodnotí podle určité vyšší hodnoty nějakého konkrétního důkazu, která je mu dána. Tato teorie, charakteristická pro období středověku, nemá v moderních právních řádech místo. Avšak v českém platném právu můžeme najít její určitý odkaz v ustanoveních o listinách (ust. §

³ Ust. § 120 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁴ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 76

⁵ Ust. § 132 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

134 o.s.ř.), kdy se zásada projevuje tak, že je těmto listinným dokumentům přiznána určitá důkazní síla, z níž vyplývá, že údaje v nich uvedené jsou považovány za pravdivé; v případě, že není prokázán opak.

Zásada jednoty (jednotnosti) řízení vs. zásada legálního pořádku

Zásadou jednotnosti řízení se rozumí, že celé řízení je tvořeno jakožto jeden celek určitými procesními úkony, jež lze v podstatě provádět kdykoliv a jejich sled není určen. Účastníci řízení mohou činit procesní úkony, navrhnout důkazy, podávat návrhy kdykoliv během řízení a nejsou nikterak omezeni.

Tzv. Velkou novelou občanského soudního řádu, jež nabyla účinnosti 1. ledna 2001, byly do civilního procesu vneseny prvky **koncentrace**, typické pro zásadu legálního pořádku. Jedná se o zpřísnění postupů, projevující se v tom, že některé procesní úkony (např. sdělení skutečností, přednesení důkazů) mohou být provedeny pouze v určité fázi řízení či do určitého časového bodu. Výše uvedenou novelou bylo stanoveno, že skutečnosti a návrhy důkazů mohou být sdělovány a předkládány pouze před soudem prvního stupně, odvolací soud k novým tvrzením a důkazům nemůže mimo výjimky stanovené zákonem již přihlížet.

Vtělením těchto prvků zásad legálního pořádku tak dochází zcela jistě k určitému zpřísnění procesních postupů, nároků na účastníky řízení, což koresponduje se záměrem zákonodárce urychlit proces soudního řízení. Došlo tak k dalšímu kroku, který ve svém důsledku vede ke zkvalitnění soudního řízení.

Zásada materiální pravdy vs. zásada formální pravdy

Civilní procesní právo je bezpochyby z větší části ovládáno zásadou materiální pravdy. Smyslem a cílem soudů, ač je to mnohdy velmi obtížné, je, aby v jednotlivých právních sporech zjistily tzv. skutečnou pravdu. Rozumějme tomu tak, že úkolem soudů je „přijít věci skutečně na kloub“, tedy zjistit, co se skutečně stalo. Soud je na základě těchto skutečností povinen provádět taková zjištění a dokazování, na jejichž podkladě se dobere určitého závěru, jež koresponduje s faktickými skutečnostmi.

Avšak platí, že ani tato zásada není v procesním právu uplatňována ryze v této podobě, aniž by nebyly užity prvky typické pro zásadu stojící na zcela

opačných principech. V českém civilním procesu totiž nacházíme taktéž prvky pravdy formální. Je tomu tak v ustanoveních § 153 o.s.ř. , konkrétně :

a) § 153a) odst. 3, který stanoví následující :

„Rozsudkem pro uznání rozhodne soud také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal.“⁶

b) § 153b) odst. 1, který stanoví následující :

„Zmešká-li žalovaný, kterému byly řádně doručeny do jeho vlastních rukou žaloba a předvolání k jednání nejméně deset dnů přede dnem, kdy se jednání má konat, a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které se ve věci konalo, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkajících se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání.“⁷

Zásada formální pravdy znamená takový formalismus procesu, který je založen na dodržení určitých forem, podle nichž je dán výsledek procesu, který buď je, nebo není v souladu se skutečností.⁸ Je patrné, že v těchto případech faktická pravda nekoresponduje s tou formální.

Výše uvedeným výčtem zásad civilního procesu není seznam zásad samozřejmě zcela vyčerpán. To však nebylo ani mým cílem. Zmiňuji zde „pouze“ ty nejzákladnější zásady, na kterých je civilní proces postaven a bez jejichž existence by nemohl být zaručen smysl řádného civilního procesu, na jehož konci je vynesení spravedlivého rozhodnutí.

---

⁶ Ust. § 153a) odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷ Ust. § 153b) odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁸ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 80

3. PRÁVO NA SPRAVEDLIVÝ PROCES

3.1. POJEM

Není jistě třeba zdůrazňovat, že je právem každého právo na právní ochranu nezávislým a nestranným soudem. Bylo by beze smyslu, kdyby stát na jedné straně svým občanům garantoval určitá práva, ale na druhé straně nezajistil garanci jejich realizace v případě, když jsou tato státně zaručovaná práva někým pošlapávána.

V této kapitole se pokusím o vysvětlení jednoho z nejdůležitějších základních lidských práv - „Práva na spravedlivý proces“, bez jehož existence a zařazení do právního pořádku by žádný právní stát nemohl fungovat.

Právo na spravedlivý proces je nezbytnou součástí civilního procesu, jeho respektování a garantování tvoří jeho základ, bez jeho existence by civilní proces ztratil svůj smysl.

Již výše jsem naznačila, že každý jednotlivec má právo, aby jeho věc byla projednána. Toto právo je natolik důležité, že se řadí mezi základní práva. Garantuje jednotlivcům, aby byla jejich věc projednána v procesu, který splňuje zákonná a ústavní pravidla spravedlnosti a dále představuje právo na spravedlivé rozhodnutí, které by z takového procesu mělo vzejít.⁹

Právo na spravedlivý proces jako jedno ze základních lidských práv je upraveno v hlavě páté, zejména v čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Pojem tohoto práva jako takového není v ústavním ani zákonném pořádku definován, jeho obsah a rozsah je však odvozen z judikatury Ústavního soudu, který tomuto ústavnímu institutu stanovil určitý rámec.

3.2. OBSAH PRÁVA

Zejména na základě rozsáhlé judikatury můžeme říci, že právo na spravedlivý proces je postaveno na třech pilířích, jež v souhrnu tvoří jeho obsah :

---

⁹ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, str. 901

1. Předně je tento ústavní pojem souhrnem procesně právních principů a zásad, mezi které můžeme zařadit zejména zásadu přístupu k nezávislému a nestrannému soudu, právo každého se domáhat ochrany svých práv, spravedlivý proces, spravedlivé rozhodnutí.
2. Tak trochu „mezi řádky“ je řečeno, že každý má právo na zákonný přezkum konkrétního rozhodnutí, a to za splnění určitých podmínek.
3. Třetí pilíř vyjadřuje přístup k orgánům veřejné moci, a to jak na vnitrostátní úrovni, tak i mezinárodní.

Obsah všech tří pilířů tvoří podstatu jednoho z nejdůležitějších základních lidských práv vůbec. Jeho existence je podmínkou demokratického právního státu, jenž garantuje všem jedincům určitá práva a jenž je také povinen garantovat zajištění jejich dodržování. Jen těžko si představit demokraticky fungující stát, jenž by garanci tohoto práva svým občanům nezaručoval.

Spravedlivý proces představuje základní právo každého jednotlivce, právo, aby jeho věc byla projednána v procesu, který splňuje zákonná a ústavní pravidla spravedlnosti a dále představuje právo na spravedlivé rozhodnutí, které by z takového procesu mělo vzejít.¹⁰ V případě pochybností pak musí být dána možnost rozhodnutí přezkoumat v opravném a opět spravedlivém procesu.

Na základě výše uvedeného můžeme dané téma shrnout tak, že právo na spravedlivý proces jako subjektivní právo každého jednotlivce vůči státu jako povinnému subjektu na poskytnutí právní ochrany tomu, kdo se této ochrany dovolává, v sobě zahrnuje hned celou škálu samostatných práv – právo se obrátit na nezávislý a nestranný soud, právo na zajištění rovnosti před tímto soudem, právo na veřejné a ústní projednání věci, právo na rozhodnutí v přiměřené lhůtě, právo na projednání věci nezávislým a nestranným soudcem, právo na právní pomoc.

Všechna práva musí být zajištěna po celou dobu řízení až po řízení exekuční. Přitom je nutné mít stále na paměti, že právem na spravedlivý proces se rozumí zajištění veškerých těchto procesních zásad, nikoliv zajištění úspěchu účastníkovi sporu dle jeho představ, jak si jej někdy někteří účastníci sporu vykládají, a v důsledku toho se na něj zcela nesmyslně dovolávají.

---

¹⁰ KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, str. 901

4. NALÉZACÍ ŘÍZENÍ – SOUDNÍ ŘÍZENÍ V PRVNÍM STUPNI

Ustanovení § 1 občanského soudního řádu vyjadřuje předmět úpravy občanského soudního řádu, jímž je civilní proces. Veškeré postupy subjektů civilního procesu jsou upraveny v jednotném procesním předpisu, v občanském soudním řádu, přičemž ten zahrnuje úpravu jak řízení sporného, tak i řízení nesporného.

Současné dělení civilního procesu je výsledkem historického vývoje soudního procesu. V počátcích byl soudní proces charakteru jednotného a byl upraven stejnými pravidly. Postupem času stát začal zasahovat velmi zásadním způsobem do oblasti soudnictví, kdy například vystupoval v roli žalobce, a trestní řízení se v tomto momentu začalo odlišovat od civilního. Důvodem tohoto odlišení byly zejména rozdílnosti užitých zásad a postavení státu v obou druzích řízení. Zásadní roli v tomto směru sehrály zejména reformy Josefa II.

Další zásadní moment v dělení soudnictví přineslo 19. století, kdy se vydělilo soudnictví správní a na něj navazující také soudnictví ústavní.¹¹

Současná právní úprava člení civilní proces na řízení nalézací, exekuční, konkurzní a řízení rozhodčí. Samotné nalézací řízení se pak vnitřně člení na řízení sporné a řízení nesporné. Právě toto členění je pro mě z hlediska tématu diplomové práce stěžejní, a proto se mu věnuji v následujících řádcích.

4.1. ŘÍZENÍ SPORNÉ

Důsledná diferenciacie civilního procesu na řízení sporné a řízení nesporné byla zavedena novelami občanského soudního řádu, tj. zákonem č. 519/1991 Sb. a zákonem č. 171/1992 Sb.¹²

Pro řízení sporná jsou charakteristické následující znaky: proti sobě zde stojí žalobce a žalovaný; soud má povinnost rozhodnout spor o právo mezi nimi. Naproti tomu v řízení nesporném je soud v pozici jakéhosi „úpravce“ postavení jednotlivých účastníků a je typické tím, že sleduje většinou zájmy společnosti, nikoliv pouze jednotlivců v daném sporu.

---

¹¹ SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Úvod do civilního řízení*. EUROLEX BOHEMIA, s.r.o., 2005, str. 146

¹² Tamtéž, str. 147

Je zřejmé, že pro oba tyto druhy platí jiná pravidla a odlišné procesní postupy.

Průběh řízení v prvním stupni zahrnuje postup soudu od chvíle, kdy je podána žaloba přes přípravu jednání, vlastní průběh jednání, průběh dokazování, až do chvíle vydání rozhodnutí. Dle zákona se řízení zahajuje na návrh, **tj. žalobou.**

O vysvětlení pojmu žaloby a žalobního práva se dle mého názoru velmi výstižně pokusil Dr. Svoboda ve své publikaci věnované právě této problematice civilního procesu. České žalobní právo chápe jako *...„právo žalobce uplatnit u soudu skutečnosti, kterým hmotné právo přisuzuje konkrétní právní význam, jenž je ku prospěchu žalobce, a na základě těchto, ať již v realitě existujících nebo neexistujících skutečností požadovat verdikt, který odpovídá jejich subsumpci (podřazení) pod příslušný hmotněprávní předpis. A to za předpokladu, že žalobce unese břemeno důkazní pro případ, že si žalovaný (nebo výjimečně soud) tuto jeho aktivitu vynutí.“*

Tento návrh, tj. žalobu může podat každá fyzická či právnická osoba tak, že se obrátí na soud, aby projednal a rozhodnul určitou věc. Zákonná ustanovení poskytují adresátům konkrétní požadavky na náležitosti návrhů, na určení procesní legitimace u jednotlivých řízení apod. Zákon tedy přesně stanoví podmínky, za kterých je možné, aby soud věc začal projednávat a rozhodl o ní.

Po zahájení řízení soud především zkoumá, zda jsou splněny zákonné podmínky. Bez jejich existence soud není povinen a ani nemůže jednat.

Teorie procesního práva řadí mezi **podmínky řízení** následující jednotlivé procesní podmínky :

a) návrh na zahájení řízení či usnesení soudu o zahájení řízení dle ust. § 81 odst. 3 o.s.ř.

b) podmínky týkající se soudu

Mezi ty patří pravomoc (věcná, místní, funkční), dále podmínka, aby soudnímu řízení nemuselo předcházet řízení před jiným orgánem a konečně podmínka, aby projednání věci před soudem nebránila rozhodčí smlouva.

Podle zásady perpetuatio fori zkoumá soud příslušnost podle okolností, které tu jsou v době zahájení řízení.

V případě místní příslušnosti je soud povinen zkoumat tuto příslušnost jen do doby, dokud nezačne jednat ve věci samé, a to na rozdíl od příslušnosti věcné, kterou je soud povinen zkoumat po celou dobu řízení.

c) podmínky na straně účastníků řízení , tj.:

způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost, způsobilost být zástupcem a oprávnění k zastupování¹³

O tzv. negativní procesní podmínce hovoříme v případě tzv. litispendence, která brání tomu, aby bylo zahájeno řízení, protože o téže věci s týmiž účastníky již řízení probíhá. Mezi negativní procesní podmínku se řadí rovněž překážka res iudicata nebo-li překážka věci již jednou pravomocně rozhodnuté.

Ve sporném řízení je, až na výjimky, vždy nařizováno ústní jednání, při kterém dochází k dokazování a účastníci se vyjadřují k předmětu sporu.

Za nejdůležitější součást civilního procesu je nutné označit **dokazování** jako určitý podklad, na základě kterého dochází soud k závěrům. Je považováno za páteř civilního procesu. Z procesního hlediska je můžeme vymezit jako postup soudu a účastníků, procesním právem zvlášť upravený, směřující k utvoření potřebných skutkových poznatků o rozhodných skutečnostech.¹⁴

Přitom platí, že účastníci řízení jsou povinni ze zákona svoje tvrzení před soudem přednést a dokázat jejich pravdivost.

Cílem tohoto řízení je buď účastníky přivést ke smírnému řešení; v případě, kdy to možné není, pak autoritativně rozhodnout o právech a povinnostech jednotlivých účastníků.

Vyvrcholení řízení představuje **rozhodnutí** soudu, jež je z pohledu občanského soudního řízení považováno za procesní úkon soudu, v němž se soud vyjadřuje autoritativně a závazně jak o procesních otázkách, které je třeba vyřešit v průběhu řízení, tak posléze ve věci samé. Rozhoduje tak o nárocích jednotlivých stran a je z něj patrné, která ze stran měla úspěch, která nikoliv, případně v jakém rozsahu, a dále komu plynou z rozhodnutí práva a komu povinnosti.

---

¹³ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 670

¹⁴ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní.* 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 228

Z tohoto pohledu se soudní rozhodnutí člení na rozhodnutí ve věci samé (meritorní) a na rozhodnutí procesní (nemeritorní).¹⁵

Jak jsem již výše naznačila, v civilním řízení se můžeme setkat s různými formami těchto rozhodnutí: rozsudek, usnesení, platební rozkaz, elektronický platební rozkaz, evropský platební rozkaz, směnečný rozkaz, šekový platební rozkaz. Rozsudkem soud rozhoduje o věci samé, usnesením pak v případech, které stanoví zákon, kdy se typicky jedná o procesní záležitosti, ale například také schválení smíru soudem, dále ve věcech obchodního rejstříku, ve věcech výkonu nařízení. V tzv. zkráceném řízení je výsledkem platební rozkaz, který je vydán bez jednání a bez toho, aniž by byl slyšen žalovaný.

V souvislosti s výše uvedeným není možné se nezmínit o nejdůležitější vlastnosti rozhodnutí, která se váže k pojmu rozhodnutí, tedy o právní moci. **Právní moc** u rozsudků má dvě stránky.

Formální právní moc vyjadřuje stav skončení pro účastníky řízení; za pravomocný je považován ten rozsudek, který nelze již napadnout žádným opravným prostředkem.

Materiální právní moc je totožná s pojmem závaznost výroku rozsudku a znamená jeho nezměnitelnost. Závazný je výrok rozsudku pro účastníky řízení a všechny státní orgány; to však neplatí pro rozsudky o osobním stavu, kde naopak platí, že ty jsou závazné pro každého.

Další důležitou vlastností rozhodnutí je **vykonatelnost**. Z této vlastnosti vyplývá, že povinnost, jež je účastníkovi řízení v rozhodnutí uložena, lze vynutit i proti jeho vůli. Opět i tato vlastnost souvisí s právní jistotou, která nutně musí provázet každé řízení v civilním procesu.

---

¹⁵ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1024

4.2. ŘÍZENÍ NESPORNÉ

Jak jsem již zmiňovala, zatímco ve sporném řízení jde o to, aby soud rozhodnul spor o právo mezi účastníky, v nesporném řízení není úkolem soudu, aby vyřešil spor. Mezi účastníky řízení neexistuje spor o právo, což samozřejmě nevylučuje existenci rozporů mezi nimi o předmět řízení. Oba tyto druhy řízení se od sebe výrazně odlišují, a to zejména ve fázi dokazování. Na tomto místě se pokusím shrnout ty nejzásadnější rozdíly mezi jednotlivými druhy. Ty můžeme spatřovat v následujících znacích:

- V řízení nesporném je soud v pozici jakéhosi „úpravce“ postavení jednotlivých účastníků a je typické tím, že sleduje většinou zájmy společnosti, nikoliv pouze jednotlivců v daném sporu.
- Civilní řízení nesporné je ovládáno zásadou materiální pravdy, což má vést ke zjištění skutečného skutkového stavu neboli objektivní pravdy.
- S ohledem na zásadu oficiality spočívá v řízení nesporném procesní aktivita na soudu, který sám rozhoduje o zahájení řízení a současně vymezí jeho předmět. Účastníci jsou do jisté míry omezeni v ovlivňování průběhu řízení, neboť v tomto typu řízení jsou zohledňovány i jiné než soukromé zájmy.¹⁶
- Odpovědnost za zjištění skutkového stavu nese soud, nikoliv účastníci sporu, jak je tomu u sporných řízen. Procesní břemeno je tímto z účastníků řízení do velké míry sejmuto.
- Účastníky nesporného řízení jsou ti, jež zákon za účastníky označí. Účastníky tedy neoznačuje navrhovatel.
- V případě nesporného řízení je vyloučeno společenství účastníků, neboť v tomto řízení nestojí nikdy jeden proti druhému v roli sporných stran.

---

¹⁶ VAŠUTOVÁ, Vendula. Specifika dokazování v odlišných právních procesech. *Právní rozhledy*, 2011, č. 22, str. 795

5. OPRAVNÁ ŘÍZENÍ

5.1. OBECNĚ O OPRAVNÝCH PROSTŘEDCÍCH

Česká republika patří mezi demokratické státy, jež respektují základní práva a svobody člověka a občana. Je nezbytné, aby se také soudy jako orgány veřejné moci držely určitých zásad a procesních postupů, na jejichž konci má být spravedlivé rozhodnutí. V souladu s těmito zásadami je soud povinen aplikovat hmotně právní a procesně právní předpisy souladně s ústavou a zákonem.

Avšak i soudy, jež rozhodují o právech a povinnostech druhých, jsou složeny „jen“ z lidí, vždy zde tudíž existuje jistá míra rizika, že v průběhu procesu mohlo dojít k určitému omylu, nejasnostem, procesnímu pochybení apod. Tato skutečnost pak může vést k zcela či částečně chybnému posouzení a zhodnocení stavu věci. Soud pak zcela logicky vydá rozhodnutí, jež je nespravedlivé, nepřezkoumatelné či nepravdivé.

Pro tyto případy musí existovat možnost, jak danou situaci zvrátit a zabránit důsledkům vzniklých právě z takového nesprávného rozhodnutí.

V. Hora vidí v poskytnutí opravných prostředků možnost přezkoumání výroku nižší stolice, aby byly napraveny jí učiněné chyby soudem jiným (vyšším), což je v zájmu soudů samotných. „*Ulehčuje jedněm soudcům konání jejich povinnosti, rozdělující odpovědnost jejich mezi více orgánů soudních, a je vzpruhou soudcům druhým, ponoukajíc je k tomu, aby si počínali co nejsprávněji.*“¹⁷ Autor tvrdí, že je v podstatě povinností státu vůči stranám, ale i vůči sobě samému, aby „jinými prostředky“, kterými má na mysli právě opravné prostředky, přispěl k odstranění či alespoň k zeslabení nespokojenosti stran, která vyplývá z určitého pochybení ze strany soudu. „*Způsobilým prostředkem k tomu, aby podlehnuvší strana smířila se s nepříznivým pro ni rozhodnutím soudu prvního, je právě zase poskytnutí možnosti, aby dovolala se ve své při o předmětu tohoto rozhodnutí ještě výroku soudu jiného, vyššího, který již svým složením poskytuje jistotu – ovšem vždy zase relativní- záruku správného rozhodnutí.*“¹⁸

---

¹⁷ HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní.* III. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 8

¹⁸ Tamtéž, str. 9

Institut opravného prostriedku má bezpochyby v každom modernom právnom ráde svoje miesto. Úplné počátky môžeme vyzorovať už v dobách rímskych, konkrétne v období rímskeho cisárstva.

Současný právny rád pojem opravného prostriedku priamo nedefinujú. V dejinách Československa je však možné odkázať na zákon č. 142/1950 Sb., jež definoval opravné prostriedky jako právni instituce, které podmiňují začátek opravného řízení, ve kterém se přezkoumávají soudní rozhodnutí.¹⁹ Přes absenci konkrétní definice v zákoně můžeme definovat opravný prostředek jako určitý procesní úkon, kterým se oprávněný subjekt domáhá přezkoumání napadeného rozhodnutí.

5.2. OPRAVNÉ SYSTÉMY

V občanském právu civilním teorie rozlišuje opravné systémy, podle různých kritérií – dle toho, zda je soud vázán skutkovým stavem, jak byl již zjištěn v napadeném rozhodnutí, dále dle toho, jaký je rozsah práv a povinností účastníků, či dle způsobu rozhodování soudu o opravném prostriedku. Právni teorie rozlišuje následující systémy :

5.2.1. Apelační opravný systém

Podle apelačního opravného systému soud přezkoumává rozhodnutí jak po stránce skutkové, tak i po stránce právní. Umožňuje tedy účastníkovi, aby se domáhal přezkumu rozhodnutí z důvodu skutkové či právní vady.

Dále se tento druh opravného systému dělí na systém **úplné apelace** a systém neúplné apelace.

Dovoluje – li se účastníkům, aby v opravném prostriedku nebo v opravném řízení uplatňovali (zásadne) nové skutečnosti nebo nové důkazy, jde o tzv. úplnou apelaci; novými jsou takové skutečnosti nebo důkazy, které za řízení dosud (do podání opravného prostriedku) nebyly uplatněny. Naopak, v případě, že opravný

---

¹⁹ ŠTAJGR, František. *Učebnica občianskeho procesného práva*. OSVETA, Bratislava, 1959, str. 337

prostředek (zásadně) neumožňuje, aby byly uplatněny nové skutečnosti a důkazy, hovoří se o tzv. **neúplné apelaci**.²⁰

5.2.2. Kasační opravný systém

Tento druh opravného systému, používaný u dovolání, se vyznačuje tím, že soud přezkoumává napadené rozhodnutí výlučně pouze po stránce právní. Někdy se tomuto druhu říká též systém zrušovací, podle toho, že soud rozhodnutí může potvrdit či zrušit, nemůže však již věc sám rozhodnout. Co se týče navrhování nových skutečností a důkazů, platí, že ty nemohou být již navrhovány.

5.2.3. Revizní opravný systém

V současném českém právu není tento systém uplatňován, nicméně platí pro něj zásada, že soud přezkoumává rozhodnutí výlučně po stránce právní. Stejně jako u kasačního systému je v pravomoci soudu napadené rozhodnutí potvrdit, zrušit a dále jej může za splnění určitých podmínek také změnit.

5.3. ŘÁDNÉ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY - ODVOLÁNÍ

Základní členění opravných prostředků je dělení na řádné a mimořádné. Ačkoliv nejsou opravné prostředky tématem mé diplomové práce, považuji za nutné vzhledem k souvislostem a logické návaznosti se krátce také o nich (resp. o něm) stručně zmínit. Za řádný opravný prostředek je považován ten, který směřuje proti rozhodnutí, jež dosud nenabýlo právní moci.

5.3.1. Odvolání

„ Je přirozeno, že nesnadnost úkolu, uloženého soudu v civilním procesu, zvyšuje pocit odpovědnosti soudce svědomitého, vážnosti svého úřadu i významu

---

²⁰ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1582-1583

jeho pro soužití ve státu pamětlivého. Tento pocit stal by se těmto soudcům těžkým břemenem, kdyby věděl, i že jejich rozhodnutí je konečné a že proti němu nápravy není.“²¹

Mezi řádné prostředky řadíme ty, které směřují proti rozhodnutí, jež dosud nenabylo právní moci. Z této skutečnosti vyplývá zejména hrozba poměrně nízkého zásahu do právní jistoty účastníků. Platné české právo vypočítává pouze jediný takovýto prostředek, a sice **odvolání**, o kterém stanoví, že jim může být napadeno „*rozhodnutí okresního soudu nebo rozhodnutí krajského soudu vydané v řízení v prvním stupni, pokud to zákon nevyklučuje*“²²

Odvolání se stalo jediným řádným opravným prostředkem od 1.4.1964, kdy nabyl účinnosti zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.²³ Je vybudováno na principu apelačního opravného systému. Podává se do patnácti dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje.²⁴

Odvolací důvody jsou uvedeny v ust. § 205 o.s.ř., mezi něž patří následující skutečnosti: nesplnění podmínek řízení; nepřihlednutí soudu prvního stupně k odvolatelem tvrzeným skutečnostem; případy, kdy bylo řízení postiženo jinou vadou mající za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; soud prvního stupně dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním; objevily se nové skutečnosti či důkazy, jež dosud nebyly uplatněny a mění tak dosud zjištěný skutkový stav; soud prvního stupně nesprávně právně posoudil věc.

Odvolací důvody jsou poměrně dosti široké a dávají tak účastníkům soudního řízení dostatečný prostor pro možnost zvrácení nesprávného rozhodnutí, ať už se jedná o jakýkoliv zákonem uvedený důvod.

Současná právní úprava pojí s podáním opravného prostředku dva účinky:

1. **suspenzivní** neboli odkladný účinek vyjadřuje tu skutečnost, že podáním odvolání se automaticky odkládá právní moc rozhodnutí, jež je napadáno, a to až do doby, než odvolací soud o odvolání rozhodne
2. **devolutivní účinek** pak vyjadřuje tu skutečnost, že rozhodnutí o odvolání se přesouvá na odvolací soud

---

²¹ HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. III. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 8

²² Ust. §201 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

²³ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II*. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1587

²⁴ Ust. §204 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Odvolací soud má hned několik možností, jak ve věci rozhodnout. V případě, že neobjeví žádné nedostatky v rozhodnutí soudu prvního stupně, tzn. dojde k závěru, že rozhodnutí není v rozporu s hmotným právem a že bylo výsledkem spravedlivého procesu, při němž byly dodrženy všechny procesní postupy stanoveném zákonem, rozsudek soudu prvního stupně rozsudkem potvrdí.

Jestliže však odvolací soud dospěje k závěru, že soud prvního stupně skutkový stav sice správně zjistil, avšak právně jej chybně posoudil, rozhodnutí změní. Jestliže pak usoudí, že je třeba provést ke zjištění skutkového stavu velké množství dalších důkazů, nebo když řízení trpělo závažnými procesními vadami, či rozhodnutí soudu prvního stupně je nesrozumitelné a tudíž nepřezkoumatelné, odvolací soud svým usnesením rozsudek zruší.

Závěrem tématu odvolání dlužno dodat, že v případě zrušení rozhodnutí, se věc vrací k dalšímu řízení, na jehož konci je nové rozhodnutí. Přitom platí, že takovýto soud je vázán právním názorem soudu odvolacího.

5.4. MIMOŘÁDNÉ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

Na úvod této kapitoly si vypůjčím úvod jedné z kapitol knihy prof. Hory, jež hovoří o opravných prostředcích takto: „*Rádnými opravnými prostředky nelze vždycky ani strany ani státní celek uspokojiti; neboť mohou nastati případy, kdy opravné prostředky byly sice vyčerpány, ale nicméně rozhodnutí, o něž jde, nezasluhuje, aby zůstalo v platnosti, poněvadž spočívá buď na hrubém porušení jistých základních zásad pro řízení soudní daných, aneb základy řízení jsou sice platné, ale rozhodnutí tak, jak je jeví se nespravedlivým, takže je nejenom v zájmu dotčené tím strany, ale i v zájmu posílení myšlenky spravedlnosti a důvěry v soudnictví žádoucím, aby tento výrok soudní byl dodatečně odstraněn.*“²⁵

Mimořádné opravné prostředky jsou takové opravné prostředky, jež jsou přípustné proti těm rozhodnutím, která již nabyly právní moci.

Již z přívlastku „mimořádné“ je patrné, že se bude jednat o prostředky, jež nejsou zcela typické a že je lze použít pouze v taxativně uvedených případech.

---

²⁵ HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní*. III. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, str. 161

„*Mimořádnost*“ tkví i v tom, že svoji povahou zasahují do právní jistoty jedinců, která je jim jako jeden z atributů právního státu zaručena. Přesto, že tato jistota musí být v maximální možné míře garantována a zaručována, existují situace, kdy její narušení je opodstatněné a oprávněné.

České právo zná tři druhy mimořádných opravných prostředků: dovolání, žaloba na obnovu řízení, žaloba pro zmatečnost.

5.4.1. Dovolání

Obecně

Institut dovolání byl do občanského soudního řádu vtělen novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 519/1991 Sb. Nahradilo tak dosavadní stížnost pro porušení zákona.²⁶ V současnosti je tento právní institut upraven občanským soudním řádem, konkrétně v ustanoveních § 236 až 243 občanského soudního řádu.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, který zákon připouští ve snaze zabránit tomu, aby právní poměry účastníků byly upraveny rozhodnutími odvolacích soudů, která trpí procesními vadami majícími za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, která nemají podložena skutková zjištění a skutkové závěry nebo která spočívají na nesprávném posouzení věci. Právní úprava dovolání je přizpůsobena tomu, aby mohlo být základním prostředkem ke sjednocování rozhodovací činnosti obecných soudů.²⁷

Jak vyplývá ze zákona, dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští; tedy lze napadnout rozsudek i usnesení.

Podmínky přípustnosti

Podle ustanovení § 237 občanského soudního řádu je dovolání přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž :

a) bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé

---

²⁶ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 450

²⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces*. EUROLEX BOHEMIA a.s., 2006, str. 629

b) bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil

c) bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce význam

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena či která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.²⁸ Téměř totožně stanovil pojem „rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam“ také Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí.²⁹

Zákon na jednu stranu taxativně vymezuje podmínky, kdy je dovolání přípustné, na druhé straně také taxativně udává toto vymezení **negativně**.

Dovolání tak není přípustné v tzv. bagatelních věcech, tj. v takových věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000,- Kč a v obchodních věcech 100 000,- Kč. Dále zákon nepřipouští dovolání ve věcech upravených zákonem o rodině, s výjimkou rozsudku o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti, pozastavení jejího výkonu, či určení rodičovství nebo nezrušitelné osvojení. Další množinu pak tvoří věci mezinárodních únosů dětí podle mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu České republiky či v ní přímo použitelná.³⁰

Dovolací důvody

Od podmínek přípustnosti, naznačených výše, je nutné odlišovat tzv. dovolací důvody, vymezené v ustanovení § 241a o.s.ř.

Opět se jedná o taxativní vymezení, na základě kterého je dovolání možné podat pouze z těchto důvodů :

a) řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci

b) rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci

---

²⁸ Ust. §237 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

²⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu SJ, 1997, č. 101, sp. zn. 2 Cdon 1339/96

³⁰ Ust. §237 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

c) rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování

Lhůta, do kdy může účastník podat dovolání, je stanovena zákonem v délce dvou měsíců ode dne, kdy bylo doručeno rozhodnutí odvolacího soudu, který rozhodoval v prvním stupni. Platí, že na rozdíl od odvolání, má podání dovolání pouze devolutivní účinek. Vykonatelnost napadeného rozhodnutí může být odložena usnesením dovolacího soudu na návrh účastníka či bez něj, a to v zákonem odůvodněných případech.

Dovolací řízení

Dovolání se podává u soudu, který rozhodoval jako soud prvního stupně. Tento soud provádí určité typy úkonů, při nichž zkoumá, zda podání splňuje formální požadavky, vyzve účastníky k případnému odstranění vad, obstará listiny, na něž odvolatel odkazuje, vybere soudní poplatek z podání apod. Poté věc postupuje dovolacímu soudu, jímž je v České republice Nejvyšší soud ČR.

Vzhledem k tomu, že se jedná o mimořádný opravný prostředek a jeho podáním dochází k značnému zásahu do právní jistoty zúčastněných osob, je žádoucí, aby podání bylo činěno kvalifikovanou osobou a nedocházelo tak k problémům, jež by zcela jistě vznikaly, kdyby v dovolacím řízení vystupovala sama laická veřejnost. Zákonodárce tedy stanovil podmínku, jež zabrání výše nastíněným problémům tím, že účastníci musí být, až na výjimky, před dovolacím soudem zastoupeni advokátem nebo notářem. Osobně mám za to, že by tato podmínka mohla či měla být stanovena rovněž u ostatních mimořádných opravných prostředků, čímž by se mohlo předejít řadě nejasností v řízení a především by tím došlo ke zkvalitnění a zrychlení civilního procesu.

Dovolací soud rozhoduje zpravidla bez nařízení jednání, jeho úkolem je přezkoumat napadené rozhodnutí s tím, že dokazování provádí jen k prokázání důvodů dovolání. V rozhodovací činnosti dovolacího soudu se projevuje kasační princip, podle kterého dovolací soud může napadené rozhodnutí zrušit či dovolání může zamítnout.

Rozhodnutí dovolacího soudu je možné rozdělit na dvě skupiny podle toho, zda jím dovolací řízení končí jinak než věcně a kdy rozhoduje v meritu věci.³¹

V případě, že rozhoduje jinak než ve věci, vydává usnesení, kterým zastaví řízení či dovolání odmítne. Rozhoduje-li pak soud ve věci samé, dovolání **zamítne** v tom případě, když zjistí, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. V opačném případě dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu **zruší** a podle kasačního principu věc vrátí k dalšímu řízení zpět odvolacímu soudu. Pokud bude ze stejných důvodů zrušeno i rozhodnutí soudu prvního stupně, bude věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení, popř. soudu věcně příslušnému.³²

Názor dovolacího soudu je pro soudy obou stupňů závazný.

Vztah dovolání a žaloby pro zmatečnost

Na úvod je nutno uvést, žaloba pro zmatečnost se vyčlenila právě z dovolání, když převzala některé jeho funkce s účinností od 1.1.2001. Od tohoto okamžiku již nejsou tzv. „zmatečnostní“ vady řízení způsobitelným dovolacím důvodem a k jejich prověření slouží právě žaloba pro zmatečnost.

Při srovnání těchto dvou prostředků přirozeně nalezneme spoustu shodných znaků. Oba řadíme mezi opravné prostředky mimořádné, oba lze podat jen proti zákonem výslovně určeným rozhodnutím a z jen taxativně vypočtených důvodů.

Jak dovolání, tak žaloba pro zmatečnost je založena na kasačním principu. Shodný je též počátek běhu subjektivní lhůty v délce tří měsíců k jejímu podání od doručení napadeného rozhodnutí.

Jako hlavní rozdíl mezi těmito dvěma mimořádnými opravnými prostředky lze spatřit a označit zejména následující skutečnosti. Zatímco se na jedné straně žalobou pro zmatečnost lze domáhat zrušení pravomocných rozhodnutí soudu, která trpí takovými vadami, jež představují porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, nebo jejichž vydání takové vady předcházely, nelze se jí na druhé straně domáhat nápravy méně závažných procesních vad řízení, i když mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, ani nápravy

---

³¹ KINDL, Milan; ŠÍMA, Alexander;;DAVID, Ondřej. *Občanské právo procesní..* 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 296

³² WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní.* 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 461

pochybení v rovině právního posouzení věci nebo zhojení chyb ve zjištění skutkového stavu věci, což u dovolání lze.

Oba instituty lze též porovnat z hlediska jejich hierarchického postavení v systému opravných prostředků. Dovolání je z tohoto pohledu nadřazeno žalobě pro zmatečnost. Z této skutečnosti vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu o žalobě pro zmatečnost může být napadeno dovoláním, kdežto rozhodnutí o dovolání žalobou pro zmatečnost úspěšně zpochybnit nelze.

Dovolání má jako mimořádný opravný prostředek přednost před žalobou pro zmatečnost.³³

5.4.2. Žaloba na obnovu řízení

Obecně

Mezi další opravné mimořádné prostředky řadí platné české právo žalobu na obnovu řízení.

Jako mimořádný opravný prostředek byla žaloba na obnovu řízení upravena již v zákoně č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, kterým se v Čechách a na Moravě spravovalo civilní řízení sporné až do 13. 12. 1950. Žalobou na obnovu řízení podle tohoto zákona mohly strany nebo jejich univerzální nástupci napadnout rozsudek pro nedostatky skutkové povahy. Poté připouštěl žalobu na obnovu řízení také občanský soudní řád z roku 1950.

Novelou občanského soudního řádu, provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., účinnou od 1.1.2001, došlo k některým změnám právní úpravy obnovy řízení. Především k ní byla přiřčena právní úprava nového mimořádného opravného prostředku – žaloby pro zmatečnost. Právní úprava žaloby na obnovu doznala určitých změn v ustanoveních o její přípustnosti a důvodech, o lhůtách k jejímu podání.³⁴

Jak současný občanský soudní řád upravuje žalobu na obnovu řízení, se pokusím nastínit nyní.

---

³³ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II*. § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1869

³⁴ STAVINHOVÁ, Jaruška; HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Masarykova univerzita Brno, 2003, str. 425

Přípustnost podání žaloby na obnovu řízení je stanovena v ustanovení

§ 228 o.s.ř. takto :

Žalobou na obnovu řízení účastník může napadnout pravomocný rozsudek nebo pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé:

a) jsou – li skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl použít v původním řízení před soudem prvního stupně nebo před soudem odvolacím, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci (například z důvodu, že účastník o těchto důkazech nevěděl)

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí dovodil, že skutečnosti a důkazy, o nichž se účastník dozvěděl až po vyhlášení rozhodnutí soudu prvního stupně a které nastaly před vyhlášením rozhodnutí soudu prvního stupně, nelze uplatnit v odvolání nebo za odvolacího řízení, ale pouze žalobou na obnovu řízení.³⁵ Jedná se o zdánlivé niance, jež nejsou patrné přímo ze znění zákona, ale vyplývají často až z judikatury, ve které je prověřována teorie. Jejich neznalost by měla zcela jasný důsledek spojený s neúspěchem ve věci.

b) lze – li provést důkazy, které nemohly být provedeny v původním řízení před soudem prvního stupně či před odvolacím soudem, pokud mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci

Jako příklad můžeme uvést situaci, kdy v době probíhajícího řízení není znám pobyt svědka, jehož výpověď byla navrhována jako důkazní prostředek. Vyjde-li později najevo, že pobyt svědka již znám je a je možné provést jeho výslech, představující možnost příznivějšího rozhodnutí, je i toto důvodem pro příznivější rozhodnutí. Podle ustálené judikatury stačí „pouhá“ pravděpodobnost možnosti příznivějšího rozhodnutí.

c) v případě usnesení o schválení smíru, platební rozkaz, rozsudek pro uznání, rozsudek pro zmeškání pouze za předpokladu, lze – li důvody obnovy vztahovat na předpoklady, za nichž byla rozhodnutí vydána

Žaloba na obnovu řízení jako mimořádný opravný prostředek je koncipována tak, aby byla účastníkům dána možnost nápravy rozhodnutí, které bylo vydáno v řízení, v němž nebyl správně a úplně zjištěn skutkový stav.

---

³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.7.2003, sp. zn. 21 Cdo 818/2003

Výše uvedený výčet představoval souhrn přípustných důvodů pro podání žaloby. Na druhé straně zákon též upravuje přípustnost žaloby výčtem negativním, a to takto: žaloba na obnovu řízení je nepřipustná proti rozhodnutím, kterými bylo vysloveno, že se manželství rozvádí (registrované partnerství se ruší), že je neplatné nebo že není, dále proti rozhodnutím, resp. proti samotným výrokům o nákladech řízení, o lhůtě k plnění, o předběžné vykonatelnosti. Stejně tak je nepřipustná žaloba proti rozhodnutí, jejichž změny nebo zrušení lze dosáhnout jinak.³⁶ Na tomto místě si dovoluji malou úvahu. Rozumím tomu, že se zákonodárce tímto negativním výčtem snažil o zúžení okruhu věcí, v nichž je podání žaloby oprávněné. Je ale otázkou, zda je opodstatněný zákaz podání žaloby ve věcech rozvodu manželství, když je vlastně jednomu z účastníků za předpokladu, kdy se objeví důvod pro obnovu řízení, automaticky zabráněno se obrátit na soud.

Lhůty

Z důvodu právní jistoty jsou zákonem opět stanoveny konkrétní lhůty, určité mezní termíny, dokdy musí být žaloba podána. V případě žaloby pro obnovu řízení je možné tyto lhůty rozlišit na subjektivní a objektivní.

Subjektivní lhůta činí tři měsíce, a počíná běžet od chvíle, kdy se navrhovatel o důvodu obnovy řízení dozvěděl. Objektivní lhůta je pak tříletá a představuje tak určitou hranici, kdy může navrhovatel podat žalobu maximálně do tří let od nabytí právní moci rozhodnutí. Z tohoto pravidla existuje však jedna výjimka, podle níž může být žaloba na obnovu řízení podána i po uplynutí tří let od právní moci napadeného rozhodnutí, jestliže trestní rozsudek nebo rozhodnutí o přestupku nebo jiném správním deliktu, na jejichž podkladě bylo v občanském soudním řízení přiznáno právo, byly později podle platných právních předpisů zrušeny.³⁷

Řízení o žalobě na obnovu řízení

Žaloba na obnovu řízení se podává u věcně a místně příslušného soudu, který věc rozhodoval v prvním stupni.

---

³⁶ Ust. §230 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

³⁷ Ust. §233 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Řízení o žalobě se rozlišuje na dvě stádia. V první fázi (iudicium rescindens) soud nejdříve rozhoduje, zda je žaloba na obnovu řízení opodstatněná a zda ji na základě zjištěných skutečností vůbec povolí. V případě, že dospěje k závěru, že žaloba opodstatněná je, spojuje zákon s touto skutečností následující účinky. Řízení právní mocí povolení obnovy řízení jednak vstupuje do své druhé fáze (iudicium rescissorium) a dále, vykonatelnost napadeného rozhodnutí se tímto odkládá.

Soud může rozhodnout tak, že shledá-li, že napadené rozhodnutí je věcně správné, návrh na obnovu řízení zamítne, a to ve formě usnesení. Jestli však dospěje k takovému závěru, že je napadené rozhodnutí nesprávné a nemůže obstát, rozhodne a vydá nové rozhodnutí. Toto nové rozhodnutí nahrazuje rozhodnutí původní.

6. ŽALOBA PRO ZMATEČNOST

6.1. OBECNĚ O ŽALOBĚ PRO ZMATEČNOST

Žaloba pro zmatečnost je společně s výše jmenovanými dovoláním a žalobou na obnovu řízení koncipována jako mimořádný opravný prostředek s tím, že tento opravný prostředek slouží výhradně k odstranění těch rozhodnutí, jež jsou vydaná v řízeních trpících procesními vadami. Naopak skutkové vady či chybné právní posouzení věci nemůžou být důvodem pro oprávněné podání této žaloby.

V této souvislosti bych ráda upozornila zejména na tu skutečnost, že podání žaloby pro zmatečnost z procesních důvodů taxativně uvedených v zákoně je na místě bez ohledu na to, zda napadené rozhodnutí je věcně správně či nikoliv. Věcná správnost rozhodnutí je při posuzování oprávněnosti žaloby zcela nepodstatná. Žaloba pro zmatečnost je vybudována na opravném systému kasačním.

Starší procesualistická teorie označovala takové vady řízení jako zmatečnostní řízení, resp. zmatky v řízení. Přítomnost těchto závažných vad v řízení je důvodem pro to, aby rozhodnutí vydané v takovém řízení bylo odstraněno bez ohledu na to, zda je věcně správné či nikoliv.³⁸

Svoji povahou plní tento právní institut nezastupitelnou funkci v českém civilním procesu, kdy dává účastníkům právo domoci se spravedlivého rozhodnutí, jež je výsledkem bezchybného, zákonného, spravedlivého postupu soudů.

Co se týče zákonné úpravy tohoto mimořádného opravného prostředku, je nutné uvést hlavu II. občanského soudního řádu a poukázat na propojení úpravy žaloby pro zmatečnost a žaloby na obnovu řízení. Oba tyto právní instituty mají řadu společných ustanovení, což vyplývá z mimořádné povahy a mimořádného postavení v českém právu jakožto shodného znaku pro oba instituty. Ke vztahu těchto prostředků se však věnuji ve zvláštní kapitole, uvedené níže.

Společná ustanovení pro obě žaloby jsou obsažena v článcích obsahující text „žaloba“ a jedná se o ustanovení následující : ust. § 230 odst. 1, § 231 odst.

---

³⁸ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 468

1, § 232, § 235, § 235 a odst. 1 věta první, odst. 2, § 235b, § 235c, § 235d, § 235e odst. 3, odst. 4, § 235f, § 235i odst. 1, odst. 3.

Dle mého názoru je zákonná úprava žaloby pro zmatečnost poněkud zmatená a nepřehledná z důvodu vzájemně se prolínajících pasáží upravujících rozdílné instituty a evidentně vyžaduje vyšší nároky na pozornost a orientaci při čtení této části zákona. Jako čtenářka tohoto zákona bych uvítala úpravu přehlednější, kdy by byly zvlášť upraveny oba právní prostředky. To však jen na okraj.

6.2. HISTORICKÝ EXKURZ

Žaloba pro zmatečnost jako mimořádný opravný prostředek se postupně vyvíjela společně s vývojem občanského procesního práva. Přesto, že její podstata byla buď s menšími či většími rozdílnostmi v podstatě zachována po celou dobu vývojových etap, najdeme v jednotlivých úpravách zcela zásadní rozdíly v její úpravě. Právě ty se pokusím nastínit v následujících odstavcích.

S kořeny tohoto mimořádného opravného prostředku se můžeme setkat již v zákoně č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (**Civilní soudní řád**), kterým se v Čechách a na Moravě spravovala civilní sporná řízení až do 31.12.1950. Tento zákon umožňoval podat tuto žalobu v případech, kdy pravomocné rozhodnutí bylo výsledkem procesu, v němž došlo k formálním vadám. Mezi tyto formální vady (důvody zmatečnosti) patřily následující důvody:

- na rozhodnutí se účastnil vyloučený soudce
- účastník nebyl v řízení zastoupen
- procesně nezpůsobilý účastník nebyl řádně zastoupen svým zákonným zástupcem

Následující zákonná úprava, představovaná **občanským soudním řádem z roku 1950**, již institut žaloby pro zmatečnost do své úpravy nezakomponovala. Na druhé straně však zavedla nový institut z části suplující žalobu pro zmatečnost, a sice stížnost pro porušení zákona. Je třeba upozornit zejména na to, že tento opravný prostředek mohl podat pouze generální prokurátor a rozhodoval o ní Nejvyšší soud. Došlo tak k zásadní změně, kdy žaloba pro zmatečnost ve své podstatě v právním řádu země neměla své místo.

Nyní platný **občanský soudní řád, účinný od 1.4.1964**, převzal principy z poslední úpravy a stížnost pro porušení zákona proti pravomocným rozhodnutím soudů připouštěl jen tehdy, jestliže mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci či v případech, kdy vada spočívala v tom, že bylo rozhodnuto o věci, která vůbec nepatří do pravomoci soudů. Podle nového občanského soudního řádu stanovil následující vady jako možné důvody pro podání stížnosti :

- vady spočívající v tom, že účastníku řízení byla postupem soudu odňata možnost jednat před soudem
- řízení proběhlo, aniž byly splněny podmínky řízení
- rozhodoval vyloučený soudce
- soud byl nesprávně obsazen
- bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce

Důležitým mezníkem pro vývoj tohoto institutu byla novela občanského soudního řádu provedená **zákonem č. 519/1991 Sb.**, jež vrátila do českého právního řádu dovolání koncipované jako mimořádný opravný prostředek. V podstatě se jednalo o jakési přejmenování stížnosti, poněvadž co do důvodů přípustnosti podání prostředku, byly okolnosti, až na výjimku, že bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestné činnosti soudce, zcela shodné. Tato úprava se v praxi však nakonec neosvědčila, když vzešlo najevo, že ke zrušování rozhodnutí z důvodů zmatečnosti není dovolání vhodným nástrojem, zejména vzhledem k tomu, že o něm rozhodoval Nejvyšší soud, u něhož není dokazování možné, avšak pro rozhodnutí o „zmatečnostních“ vadách naprosto zásadní.

Zcela zásadním zlomem nakonec byla **novela občanského soudního řádu** provedena s účinností od 1.1.2001 **zákonem č. 30/2000 Sb.**, jež zakotvila institut žaloby pro zmatečnost v podstatě tak, jak ho známe v dnešní podobě.

Touto novelou byla žaloba pro zmatečnost jako mimořádný opravný prostředek opětovně zavedena, a to po přesně po padesáti letech. Zmatečnostní důvody již nadále nejsou přípustným důvodem pro podání dovolání a oddělily se tak jako zvláštní důvody pro podání tohoto mimořádného opravného prostředku.

Jak patrně, úprava žaloby pro zmatečnost či právních institutů povahou ji připomínající, se odvíjela vždy od dané doby a představ o právním pořádku v daném časovém období.

6.3. PŘEDMĚT ŽALOBY PRO ZMATEČNOST

Základní vodítko, co může být předmětem žaloby pro zmatečnost, poskytuje ustanovení § 229 občanského soudního řádu, který ve svém prvním odstavci stanoví, že *„žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno ...“*

Z uvedeného tvrzení, kdy není specifikována forma rozhodnutí, jež lze napadnout, můžeme dospět k tomu závěru, že žaloba pro zmatečnost může být podána proti všem formám soudního rozhodnutí; ovšem samozřejmě za předpokladu, že se tímto rozhodnutím řízení končí a že již nabylo právní moci.

Jak jsem již zmínila v předchozích kapitolách, soud může rozhodnout v těchto formách: rozsudkem (částečný, mezitímní, konečný, pro uznání, pro zmeškání), usnesením, dále pak platebním rozkazem (elektronickým platebním rozkazem, evropským platebním rozkazem, směnečným či šekovým platebním rozkazem). Proti všem těmto rozhodnutím je tedy možné žalobu podat.

Další částí citovaného ustanovení určuje, že žalobu pro zmatečnost je možné podat **proti rozhodnutí, jež vydal soud prvního stupně či soud odvolací**. K tomu je nutno dodat následující: *„Žalobu lze podat proti pravomocným rozhodnutím odvolacího soudu a v případech uvedených v ustanoveních § 229 odst. 1, 2 také proti pravomocným rozhodnutím odvolacího soudu prvního stupně. Rozhodl-li v případech uvedených v § 229 odst. 1, 2 odvolací soud, lze žalobu podat buď jen proti jeho rozhodnutí, nebo rovněž proti rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže také trpí zmatečností; rozhodnutí soudu prvního stupně však nelze napadnout samostatně.“*³⁹ Proti rozhodnutí Nejvyšší soudu žaloba pro zmatečnost není možná.

---

³⁹ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II*. § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1812

6.4. LEGITIMACE K ŽALOBĚ PRO ZMATEČNOST

K podání žaloby pro zmatečnost je v první řadě legitimován **účastník** původního řízení, tj. fyzická či právnická osoba, a dále jeho případný nástupce (z důvodu sukcese). Tato skupina, jež přirozeně tvoří i skupinu početně nejširší, je celkem jasně definovaná a při jejím vymezení aktivní legitimace se nevyskytují příliš často problémy.

Zákon však připouští i možnost legitimace dalších osob, a sice: vedlejšího účastníka, státního zastupitelství a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. U těchto skupin jsou však již zákonem stanoveny jasně vymezené podmínky, za kterých je aktivní legitimace citovaných subjektů dána.

V případě **vedlejšího účastníka** je možnost podat žalobu limitována těmito podmínkami:

- žalobu je oprávněn podat z důvodů uvedených v ustanovení § 228 a 229 občanského soudního řádu za předpokladu, že vstoupil do původního řízení
- s podáním žaloby musí souhlasit podporovaný účastník

Státní zastupitelství může podat žalobu pro zmatečnost

- z důvodů uvedených v ustanovení § 229 občanského soudního řádu jen ve věcech uvedených v ust. **§ 35 odst. 1**, tedy ve věcech :
  - a) určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení,
  - b) uložení výchovného opatření podle § 43 odst. 1 a 2 zákona o rodině,
  - c) nařízení ústavní výchovy a prodloužení ústavní výchovy,
  - d) pozastavení, omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti,
  - e) způsobilosti k právním úkonům,
  - f) prohlášení za mrtvého,
  - g) určení data narození nebo úmrtí fyzické osoby,
  - h) vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče,
  - i) umoření listin,
  - j) obchodního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností, nadačního rejstříku a rejstříku společenství vlastníků jednotek,^{57a)}
  - k) některých otázek obchodních společností, družstev a jiných právnických osob (§ 200e),

- l) v nichž se řeší dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek, včetně incidenčních sporů, a moratoria^{53c}),
- m) společenství vlastníků jednotek,
- n) vyslovení neplatnosti dražby^{57b}),
- o) navrácení dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí

- *Nevstoupilo-li státní zastupitelství do řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, může žalobu podat, dokud běží lhůta některému z účastníků, jestliže současně vstoupí do řízení.* ⁴⁰

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových je posledním možným subjektem, oprávněným k podání žaloby, a to za dodržení těchto podmínek:

- pokud není přímo účastníkem řízení, může ji podat pouze z důvodů uvedených v § 229 o.s.ř., a to jen v případech a za podmínek uvedených v ust. § 35a. Toto ustanovení však teprve odkazuje na zvláštní předpis, kterým je Zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, jenž podmínky specifikuje a stanoví, ve kterých případech a za jakých podmínek může podat návrh na zahájení řízení anebo do řízení vstoupit dotýčný subjekt.

Podle ust. § 3 předmětného zákona Úřad jedná v řízení

a) před tuzemskými soudy a rozhodčími orgány ve věci určení vlastnického práva státu

- 1. k nemovité věci, jejíž ocenění podle zvláštního právního předpisu⁴⁾ přesahuje v době zahájení řízení částku 25 000 000 Kč,*
- 2. k nemovité nebo movité věci prohlášené za národní kulturní památku,*
- 3. ke stavbě, která je sídlem Parlamentu, prezidenta republiky, vlády, ministerstva nebo jiného ústředního správního úřadu, Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu a Nejvyššího kontrolního úřadu, nebo pozemku touto stavbou zastavěnému, anebo ve věci vyklizení uvedených nemovitých věcí, popřípadě vydání uvedené movité věci,*

---

⁴⁰ Ust. §231 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

b) před tuzemskými soudy a rozhodčími orgány ve věci peněžitého plnění převyšujícího 50 000 000 Kč a v obchodních věcech 250 000 000 Kč,

c) před zahraničními a mezinárodními soudy a rozhodčími orgány ve věci peněžitého plnění převyšujícího 50 000 000 Kč a v obchodních věcech 100 000 000 Kč,

d) před Ústavním soudem o ústavní stížnosti v případech, kdy podaná ústavní stížnost souvisí s věcí týkající se majetku.⁴¹

- Nevstoupil-li Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových do řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, může žalobu podat, dokud běží lhůta některému z účastníků, jestliže současně vstoupí do řízení.⁴²

Závěrem dlužno dodat, že obdobně jako u ostatních opravných prostředků i pro žalobu pro zmatečnost platí, že v případě nerozlučného společenství na straně účastníků je žaloba pro zmatečnost podaná jedním z nich účinná i vůči společníkům ostatním. Ke změně žaloby, k jejímu zpětvzetí je pak ovšem třeba souhlasu všech ostatních společníků.

6.5. DŮVODY ZMATEČNOSTI

V této kapitole se věnuji důvodům, pro které je možné žalobu pro zmatečnost podat, a to nejdříve v celkovém přehledu a poté rozebráním jednotlivých důvodů. Domnívám se, že zákonem uvedené důvody jsou širokého záběru a zahrnují dostatečné vymezení procesních situací, jež v právním státě vedou a musí vést ke změně rozhodnutí.

Žalobou pro zmatečnost jako mimořádného opravného prostředku lze napadnout rozhodnutí soudů pouze z taxativních důvodů uvedených v zákoně. Tyto důvody jsou vymezeny v ust. § 229 o.s.ř. ve čtyřech odstavcích takto:

- **Odstavec první § 229**

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže

a) bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů,

---

⁴¹ Ust. §3 odst. 1 zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových

⁴² Ust. §231 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

- b) ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník, neměl způsobilost být účastníkem řízení,*
- c) účastník řízení neměl procesní způsobilost nebo nemohl před soudem vystupovat (§ 29 odst. 2) a nebyl řádně zastoupen,*
- d) nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoliv podle zákona ho bylo třeba,*
- e) rozhodoval vyloučený soudce nebo přísedící,*
- f) soud byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát,*
- g) bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přísedícího,*
- h) účastníku řízení byl ustanoven opatrovník z důvodu neznámého pobytu nebo proto, že se mu nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, ačkoliv k takovému opatření nebyly splněny předpoklady.*

- **Odstavec druhý § 229**

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout také pravomocný rozsudek soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu nebo pravomocné usnesení těchto soudů, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, anebo pravomocný platební rozkaz (směnečný a šekový platební rozkaz) nebo elektronický platební rozkaz, jestliže

- a) v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení,*
- b) v téže věci bylo dříve pravomocně rozhodnuto,*
- c) odvolacím soudem byl pravomocně zamítnut návrh na nařízení výkonu těchto rozhodnutí nebo pravomocně zastaven výkon rozhodnutí z důvodu, že povinnosti rozsudkem, usnesením nebo platebním rozkazem uložené nelze vykonat (§ 261a).*

- **Odstavec třetí § 229**

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout též pravomocný rozsudek odvolacího soudu nebo jeho pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jestliže mu byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

- **Odstavec čtvrtý § 229**

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout rovněž pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení.

Vztah mezi jednotlivými skupinami, tj. jednotlivými odstavci rozhodnutí, je třeba chápat tak, že první skupina v sobě zahrnuje základní případy přípustnosti žaloby pro zmatečnost; další případy, uvedené v dalších skupinách, pak představují rozšíření přípustnosti žaloby pro zmatečnost na další případy vedle případů uvedených v první skupině. Například rozsudek ve věci samé tak lze napadnout pro nedostatek pravomoci soudu podle ust. § 229 odst. 1 o.s.ř., ale též pro překážky litispendence dle odstavce druhého téhož paragrafu.⁴³

6.5.1. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. a) o.s.ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže *bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů*

Dříve, než-li přistoupím k problematice samotné pravomoci, považuji za potřebné se ve stručnosti zmínit o samotném pojmu soudu.

Pojem soud můžeme vymezit jako určitý subjekt, který rozhoduje, tj. provádí činnost označovanou jako souzení. Má nezastupitelné postavení ve státu, když je zákonem nadán k jedné ze základních funkcí státu – výkonu soudnictví. Od ostatních mocí charakteristických pro český stát se odlišuje řadou specifických vlastností. V první řadě je nutné zdůraznit tu skutečnost, že soudnictví uskutečňují pouze soudy jménem státu, zákonem stanovenými metodami a při dodržování a respektování určitých procesních zásad, jež jsou stanoveny opět zákonem.

Existence nějakého práva, nějakého právního řádu spolu přináší určitá rizika, kdy hrozí porušení či ohrožení konkrétních práv. Existence těchto rizik byla důvodem pro vytvoření určitého kontrolního mechanismu, který v případě porušení práva opětovně obnoví právní stav, který je žádoucí, či zabrání takovému porušení práva, jež je ohroženo a svoji činností dbá na to, aby preventivně působil v zájmu dodržování právních norem a zásad demokratického státu. Velice zjednodušeně můžeme tedy říci, že soud chrání právo.

Je samozřejmé, že pro plnohodnotné fungování musí být stanoveny určité principy, zásady, na kterých je jejich činnost budována. Ty nejdůležitější jsou

---

⁴³ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 469

zakotveny již v Ústavě, další pak v zákoně o soudech a soudcích a v právní úpravě jednotlivých institutů občanského práva procesního.⁴⁴ Patří mezi ně zejména tyto zásady: zásada nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců, zásada zákonného soudu a zákonného soudce, zásada výkonu soudnictví pouze soudem, zásada jednotné soustavy soudů.

Nyní se již dostávám k otázce samotné **pravomoci soudu**. Stanovení toho, co se rozumí pravomocí soudů, velmi úzce souvisí s otázkou funkcí soudů. Jejich podstata tkví v tom, jak již ostatně vyplývá z výše uvedeného, že svou činností mají odstraňovat určité spory o právo. Specifické rysy soudnictví jako celku jsou spatřovány zejména v tom, že soudnictví je uskutečňováno právě pouze soudy jménem státu, zákonem stanovenými metodami a v zákonem stanovených procesních formách.⁴⁵

V občanském soudním řádu se otázce pravomoci věnuje ust. § 7. Ve svém prvním odstavci stanoví zásadu obecné pravomoci soudů jakožto orgánů státu v systému dělby moci, kdy říká, že soudy „*projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.*“⁴⁶

Druhý odstavec pak stanoví výjimky z obecné pravomoci civilních soudů v soukromoprávních věcech. Rozhodovací pravomoc je zde přenesena ze soudů na správní úřady. Jedná se o věci, o kterých rozhodují, za splnění určitých podmínek, jiné orgány než soudy.

V třetím odstavci zákon svěřuje pravomoc opět soudům, a to ve věcech, jež však nejsou soukromoprávní povahy. Příkladem tak soudy rozhodují o sporech podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Konečně čtvrtý odstavec odkazuje na zvláštní úpravu správního práva, tj. na zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Jde o případy, kdy namísto soudu civilního, bude rozhodovat soud správní. Určující je zde veřejnoprávní prvek.

---

⁴⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona; STAVINHOVÁ, Jaruška. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie*. Masarykova univerzita – právnická fakulta, 1995, str. 32

⁴⁵ Tamtéž, str. 4

⁴⁶ Ust. §7 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Na základě již uvedených skutečností lze dospět ke zjednodušenému závěru, že žalobu pro zmatečnost je možné podat v případech, kdy rozhodl soud, ač k tomu neměl pravomoc. Pravomoc soudu patří mezi jednu z podmínek řízení, a jestliže není soudem dovozena, nemůže jím být věc projednána a řízení musí být zastaveno.

6.5.2. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. b) o.s.ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže *ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník, neměl způsobilost být účastníkem řízení.*

Tento důvod zmatečnosti dopadá na případy, v nichž soudy projednaly věc a rozhodly v ní, a to i přes to, že na straně účastníka vystupovala osoba, jež neměla způsobilost být účastníkem řízení.

Podle ust. § 19 o.s.ř. má způsobilost být účastníkem řízení ten, kdo má i způsobilost mít práva a povinnosti, a nebo také ten, komu ji zákon přiznává. Jinak se této způsobilosti říká rovněž procesní subjektivita a jen jinak řečeno se jí rozumí způsobilost být nositelem procesních práv a povinností, které jsou zákonem přiznány účastníkům. Je zde tedy patrný odkaz na hmotné právo, jež v podstatě stanoví podmínky, za nichž je tato způsobilost dána.

Již jsem zmiňovala, že způsobilost být účastníkem řízení patří mezi jednu z podmínek řízení. K tomu je nutno dodat jednak tu skutečnost, že patří také mezi ty podmínky, které jsou zkoumány kdykoliv v průběhu řízení a dále také to, že se jedná o podmínku neodstranitelnou.

S odkazem na hmotné právo, konkrétně na občanský zákoník, lze dospět k závěru, že procesní subjektivitu mají fyzické a právnické osoby. V případě fyzických osob vzniká tato subjektivita, s výjimkou pracovněprávních vztahů, narozením a zaniká smrtí či prohlášením osoby za mrtvou.⁴⁷

V případě právnických osob je situace ještě jednodušší. Způsobilost u nich vzniká dnem, ke kterému byly zapsány do obchodního (či jiného) rejstříku

---

⁴⁷ Ust. §7 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

(nestanoví-li zákon jinak) a zaniká dnem výmazu z tohoto rejstříku (nestanoví-li zákon jinak).⁴⁸

Za účastníka řízení je podle ust. § 19 o.s.ř. považován také stát a jeho organizační složky a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Jestliže zákon přiznává procesní způsobilost těm, co mají způsobilost mít práva a povinnosti podle hmotného práva, na druhé straně ji přiznává i těm, kteří podle hmotného práva nositeli práv a povinností nejsou, přesto je jim přiznána určitými zákony. Tak je tato způsobilost přiznána např. správcům daně, státnímu zastupitelství, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže či volební komisi.

Shrneme-li to, co bylo k tomuto důvodu již řečeno, můžeme velmi zjednodušeně zhodnotit výše uvedené takto: zmatečnostní důvody dle ust. § 229 odst.1 písm. b) o.s.ř. zahrnují ty případy, v nichž soud věc projednal a rozhodl i přes existenci neodstranitelné podmínky řízení, spočívající v nedostatku způsobilosti účastníka.

6.5.3. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže *účastník řízení neměl procesní způsobilost nebo nemohl před soudem vystupovat (§ 29 odst. 2) a nebyl řádně zastoupen.*

Při vymezení pojmu procesní způsobilosti je třeba vycházet z ust. § 20 odst. 1 o.s.ř., podle něhož *každý může před soudem jako účastník jednat v tom rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti; přičemž platí, že tato činnost může být vykonávána buď samostatně či prostřednictvím zvoleného zástupce.*

Tato způsobilost musí být důsledně odlišována od způsobilosti být účastníkem řízení, jíž jsem se věnovala v předchozí kapitole. Platí, že ten, kdo je účastníkem řízení, nemusí mít vždy způsobilost procesní, avšak ten, kdo má procesní způsobilost, má vždy i způsobilost být účastníkem řízení.

---

⁴⁸ Ust. §18 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Obdobně jako u způsobilosti být účastníkem řízení, také u procesní způsobilosti je třeba odkázat na úpravu v hmotném právu. Z hmotněprávní úpravy vyvodíme níže uvedené skutečnosti.

V případě fyzických osob se získání plné procesní způsobilosti váže k datu dovršení zletilosti, tj. k 18. roku věku a před dosažením tohoto věku k uzavření manželství. Jinak je tomu však v pracovněprávních vztazích, kdy tato způsobilost vzniká u zaměstnance současně se způsobilostí mít práva a povinnosti, tj. dnem, kdy dosáhne 15-ti let věku, plnou způsobilost pak až dosažením 18-ti let. U zaměstnavatele – fyzické osoby se váže vznik procesní způsobilosti k dosažení 18. roku. U fyzických osob je možné tuto způsobilost omezit ze zákonem stanovených důvodů.

V případě právnických osob je vznik procesní způsobilosti dán od okamžiku jejich vzniku a konec se váže k zániku právnické osoby. Nedostatek procesní způsobilosti může nastat i u právnických osob, a to v situaci, kdy není žádná osoba, která by za ni mohla jednat před soudem. *„Například proto, že nemá v rozporu se zákonem ustaven statutární orgán a není tu ani jiná osoba, která by byla ve smyslu ustanovení § 21 o.s.ř. za ni oprávněna jednat, nebo je-li v poměrech právnické osoby sporné, kdo je takovou oprávněnou osobou, anebo dochází-li mezi osobami, které jsou oprávněny jednat za právnickou osobu k takovým rozporům, jež znemožňují právnické osobě řádně činit procesní úkony.“*⁴⁹

Procesní způsobilost lze zařadit mezi podmínky řízení, jež zkoumá soud. Na rozdíl však od způsobilosti být účastníkem řízení, je tato způsobilost odstranitelná. Z tohoto důvodu je soud povinen činit určitá opatření za účelem odstranění této vady. Může se tak postarat o to, aby byl účastník zastoupen svým zástupcem, ustanovit mu jej, či dát podnět k příslušnému soudu k jeho ustanovení apod.

Účastník, jež nemá procesní způsobilost, musí být samozřejmě v řízení zastoupen. Tak k tomu musí dojít u nezletilého, který je zastupován zákonným zástupcem, kterým je buď rodič dítěte či soudem ustanovený opatrovník.

---

⁴⁹ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 114

Někdy je třeba ustanovení opatrovníka účastníku z jiného důvodu. Dochází k tomu na základě rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 29 o.s.ř., podle něhož je opatrovník soudem ustanoven v situaci, kdy nemůže samostatně jednat sám účastník, nemá zákonného zástupce či zde hrozí nebezpečí prodlení.

Podle ust. § 29 odst. 3 o.s.ř. dále soud ustanoví opatrovníka například tomu účastníkovi, jehož pobyt není znám. V opačném případě by totiž došlo v podstatě k zabránění možnosti věc projednat.

V neposlední řadě občanský soudní řád počítá také s takovým druhem zastoupení účastníka, kdy je dotyčný zastoupen na základě plné moci. Ta je udělena advokátovi v rámci tzv. příkazní smlouvy.

Judikatura odvodila, že v případě, kdy některý z účastníků řízení v průběhu řízení změní své obchodní jméno, nejedná se o skutečnost s následkem ztráty způsobilosti být účastníkem řízení ani omezení či ztráty jeho procesní způsobilosti. Tím je vyloučena existence vad uvedených v předmětném ustanovení § 229 odst. 1 písm. b) c) o.s.ř.⁵⁰

6.5.4. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. d) o.s.ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže *nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoliv podle zákona ho bylo třeba*.

Podstata zmatečnostního důvodu, uvedeného pod písmenem d) tkví v nedodržení zásady, podle níž se občanské soudní řízení (ve většině případů) zahajuje pouze na návrh v rámci dispoziční zásady. Bez návrhu soud může zahájit řízení pouze výjimečně, a to v zákonech stanovených věcech.

Proto ve všech případech, kdy soud vede řízení, na jehož konci vydá rozhodnutí, bez toho, aniž by byl ve věci podán návrh na zahájení řízení (žaloba) a současně se nejedná o zákonem jmenované okruhy věcí, v nichž by šlo zahájit řízení bez návrhu, se jedná o zmatečnost.

---

⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.8.2002, sp. zn. 9 Odo 523/2002

6.5.5. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. e) o.s.ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže **rozhodoval vyloučený soudce nebo přísedící.**

„Nezávislost je právem, ale i povinností soudce, nelze ji chápat jako nějaké neodůvodněné privilegium.“⁵¹

Vzhledem k tomu, že smyslem civilního řízení je vydání správného a spravedlivého rozhodnutí na konci procesu, je nezbytností, aby o věci vždy rozhodoval nezávislý soud i soudce. F. Zoulík hledí na pojem soudcovské nezávislosti tak, že...*„soudcovská nezávislost patří k pojmovým znakům soudnictví, jedná se o právní princip, který umožňuje samotný výkon soudnictví. Soudcovská nezávislost musí existovat v rovině nezávislosti celé soustavy soudnictví, nezávislosti jednotlivých soudů a soudců. Dále lze rozlišit nezávislost činnosti soudu, záruky neomezování soudní pravomoci a nezávislosti rozhodování soudu.“⁵²*

Z dikce zákonné úpravy upravující problematiku vyloučení soudců a přísedících (§ 14) vyplývají důvody, které vedou k vyloučení pro podjatost těchto osob. Jsou jimi tyto :

- možné pochyby o poměru k věci, k účastníkům či jejich zástupcům
- soudci u soudu vyššího stupně, kteří projednávali nebo rozhodovali věc u soudu nižšího stupně
- v případě projednávání a rozhodování žaloby pro zmatečnost – soudci, kteří žalobou napadené rozhodnutí vydali či věc projednávali

Jestliže soudce zjistí skutečnosti, které jsou důvodem pro jeho vyloučení, je povinen postupovat zákonným postupem definovaným v občanském soudním řádu. V případě, že by k tomuto postupu nedošlo a věc byla tímto soudcem projednána, je zde dán zmatečnostní důvod.

K úplnosti je nutné dodat, že o tom, zda rozhodnutí, jež bylo napadené žalobou pro zmatečnost, bylo vydáno soudcem či přísedícím vyloučeným

---

⁵¹ KUČEROVÁ, Pavla. Nezávislost a odpovědnost soudců. *Právní rozhledy*. 2011, č. 10, str. 356

⁵² ZOULÍK, František. *Soudy a soudnictví*. Praha: C.H.Beck, 1995, str. 81-82

z projednávání a rozhodnutí ve věci, je posuzováno soudem příslušným k rozhodování o žalobě.

6.5.6. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. f) o.s.ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže *byl nesprávně obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát.*

Skutečnost, že soud je nesprávně obsazen, musí být zkoumána jako podmínka řízení dle ustanovení § 114 odst. 1 o.s.ř., a to ihned po zahájení řízení a dále kdykoliv za řízení.

Smyslem ustanovení § 36 o.s.ř. je stanovení pravidel stanovující podmínky, kdy rozhoduje v určité věci jediný soudce a kdy určitá věc musí být projednána a rozhodnuta více soudci, tj. senáty. Jak vyplývá ze shora citovaného ustanovení, v prvním stupni jedná a rozhoduje :

- v případě okresního soudu samosoudce s výjimkou pracovních věcí a věcí, o nichž to stanoví zákon, kdy věc projednává a rozhoduje o ní senát

Okresní soud jedná a rozhoduje v senátu o žalobě na obnovu řízení a o žalobě pro zmatečnost, bylo-li napadeno rozhodnutí, které bylo vydáno v pracovních věcech a dalších, o nichž to stanoví zákon.⁵³

- v případě krajského soudu vždy samosoudce, ve věcech, o nichž stanoví zákon, pak senát

Krajský soud tak jedná a rozhoduje ve specializovaných senátech složených z předsedy senátu a dvou soudců například ve sporech o nárocích z průmyslového vlastnictví, o nárocích z ohrožení a porušení práv z průmyslového vlastnictví.

- v případě vrchních soudů a Nejvyššího soudu jedná a rozhoduje tříčlenný senát

Nejvyšší soud rozhoduje o dovolání vždy v senátu. V případě, kdy dospěje k odlišenému právnímu názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, postupuje věc velkému senátu. Tento senát má devět členů. Je zřejmé, že věc musí

---

⁵³ Ust. §36a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

zkrátka projednat a rozhodnout senát vždy, když to zákon stanoví. V opačném případě by zde byl dán důvod pro zmatečnost.

Na druhé straně ovšem platí, že v případě, že věc projednal a rozhodnul v ní senát, ač postačilo, aby tak činil pouze samosoudce, nezakládá tato skutečnost důvod pro podání žaloby pro zmatečnost.

O vadu řízení podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o.s.ř. jde podle ustálené judikatury také tehdy, jestliže soud při jednání, při kterém došlo k vyhlášení rozsudku, zasedal v jiném složení senátu, než ve kterém věc naposledy projednal u jednání, jež rozsudku předcházelo. Soud tak byl nesprávně obsazen.⁵⁴

Zmatečnostním důvodem podle písmena f) ovšem není pouze nesprávné obsazení soudů, ale spadají sem rovněž takové situace, kdy by ve věci rozhodoval soudce či senát v rozporu s daným rozvrhem práce.

Termín rozvrh práce užívá občanský soudní řád a dále je blížeji upraven v ustanoveních zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích) v platném znění. Dle ustanovení § 40 odst. 1 tohoto zákona jsou základem vnitřní organizace soudu soudní oddělení, vytvořená podle senátů nebo samosoudců. Takto vytvořený počet soudních oddělení odpovídá tomu, jaké počty soudců stanovilo Ministerstvo spravedlnosti České republiky pro každý soud.⁵⁵

„Rozdělení jednotlivých věcí, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty, do soudních oddělení se řídí v souladu s ustanovením § 41 odst. 1 rozvrhem práce. Rozvrh práce vydává na období kalendářního roku předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou. Rozvrh práce musí být vydán nejpozději do konce předchozího kalendářního roku. V průběhu kalendářního roku může předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou rozvrh práce změnit, jen jestliže to vyžaduje potřeba nového rozdělení prací u soudu. Vydaný rozvrh práce je veřejně přístupný.“⁵⁶

V citovaném zákoně jsou zakomponovány také obsahové náležitosti rozvrhu práce. Jedná se zejména o stanovení způsobu rozdělení věcí mezi jednotlivá soudní oddělení, dále určení soudců, kteří budou zastupovat soud apod.

---

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.1.1999, sp. zn. 21 Cdo 1876/98

⁵⁵ Ust. §40 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

⁵⁶ Ust. §41 tamtéž

Rozvrh práce, který je ve způsobu rozdělení jednotlivých věcí mezi soudní oddělení vytvořen v rozporu se zákonem, není způsobilým prostředkem pro stanovení příslušného senátu nebo předsedy senátu (samosoudce) ve smyslu ustanovení § 36 odst. 2 o.s.ř..

6.5.7. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. g) o.s.ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže *bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího.*

Účel ustanovení písm. g) je zmatečnost spočívající ve zrušení takového pravomocného rozhodnutí, které je vydáno v neprospěch některého z účastníků řízení v důsledku trestného činu soudce nebo přisedícího.

Pro to, aby byl dán tento důvod, však musí být splněna podmínka pravomocného odsouzení dotyčného pro trestný čin a dále mezi takovýmto činem a nepříznivým rozhodnutím pro účastníka řízení musí být dána příčinná souvislost. Podmínka pravomocného rozhodnutí ovšem nemusí být splněna, ba dokonce nemusí být ani zahájeno trestní stíhání, a to v těch případech, kdy jednání dotyčného představuje pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně a v důsledku takového jednání je rozhodnuto v neprospěch účastníka.

„Z tohoto pohledu proto není samo o sobě významné, zda soudce nebo přisedící byl za svůj trestný čin odsouzen nebo zda trestní stíhání bylo zastaveno, popřípadě vůbec nebylo zahájeno, například pro nepřípustnost trestního stíhání, anebo zda se jednáním soudce orgány činné v trestním řízení vůbec nezabývaly, ačkoliv představoval trestný čin. Ustanovení § 229 odst. 1 písm. g) o.s.ř. z tohoto důvodu nebuduje zmatečnost v návaznosti na to, že soudce nebo přisedící byl za trestný čin pravomocně odsouzen, ale pouze na skutečnosti, že soudce nebo přisedící spáchal trestný čin, v důsledku kterého bylo rozhodnuto v neprospěch některého z účastníků.“⁵⁷

---

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.10.2003, sp. zn. 21 Cdo 960/2003

6.5.8. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 1 písm. h) o.s.ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, kterým bylo řízení skončeno, jestliže *účastníku řízení byl ustanoven opatrovník z důvodu neznámého pobytu nebo proto, že se mu nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, ačkoliv k takovému opatření nebyly splněny předpoklady.*

Žaloba pro zmatečnost z tohoto důvodu může být podána jen v těch případech, kdy byl opatrovník ustanoven z jiných důvodů, než jsou stanoveny zákonem či z důvodu, že by nebyly splněny zákonné předpoklady.

Podmínky, za nichž je možné ustanovení opatrovníka, vyplývají z ustanovení § 29 o.s.ř., podle něhož ustanoví předseda senátu opatrovníka fyzické osobě, která jako účastník řízení není zastoupena a sama jednat nemůže, je-li zde nebezpečí z prodlení. Právnícké osobě předseda senátu ustanoví opatrovníka, jestliže taková osoba jako účastník řízení nemůže před soudem vystupovat proto, že tu není osoba oprávněná za ni jednat nebo že je sporné, kdo je osobou oprávněnou za ni jednat, je-li tu nebezpečí prodlení.

Dalšími důvody pro ustanovení opatrovníka je pak jeho ustanovení pro účely dědického řízení, a to v případě, když nejsou známi dědicové zůstavitele, nebyl-li dosud v řízení o dědictví stanoven okruh jeho dědiců, účastníku o neznámém pobytu či účastníku stíženého duševní chorobou (z jiných vážných zdravotních důvodů).

V posledním odstavci téhož ustanovení zákonodárce udává, koho je možné za opatrovníka nechat ustanovit. Může jím být advokát či jiná osoba, jež s takovýmto ustanovením souhlasí. Tato osoba pak vystupuje před soudy všech stupňů.

Jestliže bych měla shrnout dosud řečené, zdůraznila bych, že právě shrnuté důvody jsou jedinými důvody, pro které může být opatrovník ustanoven. Jakýkoliv jiný důvod vedoucí soud pro ustanovení opatrovníka by byl chybný a zakládal by oprávnění účastníka řízení podat žalobu pro zmatečnost.

6.6. DŮVODY ZMATEČNOSTI DLE UST. § 229 ODS. 2 O.S.Ř.

Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout také pravomocný rozsudek soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu nebo pravomocné usnesení těchto soudů, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, anebo pravomocný platební rozkaz (směnečný a šekový platební rozkaz) nebo elektronický platební rozkaz jestliže

- a) v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení,*
- b) v téže věci bylo dříve pravomocně rozhodnuto,*
- c) odvolacím soudem byl pravomocně zamítnut návrh na nařízení výkonu těchto rozhodnutí nebo pravomocně zastaven výkon rozhodnutí z důvodu, že povinnosti rozsudkem, usnesením nebo platebním rozkazem uložené nelze vykonat*

O zmatečnosti ve smyslu tohoto ustanovení se jedná pouze tehdy, jestliže soud rozhodl a skončil řízení meritorním rozhodnutím. Tam, kde bylo řízení skončeno rozhodnutím nemeritorním, není naplněna přípustnost podání žaloby pro zmatečnost.

6.6.1. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 2 písm. a) o.s.ř.

Tzv. litispendencí rozumíme jednu z procesních podmínek, kdy je soud povinen ihned po zahájení řízení zkoumat, zda v téže věci již neprobíhá řízení. Kdyby tomu tak bylo, je zde dána překážka, která brání tomu, aby soud věc projednal a rozhodnul v ní.

O překážku litispendence se jedná vždy, když je zde jasně prokazatelný požadavek totožnosti. „*Totožnost věci je dána více znaky, a to :*

- totožností účastníků (včetně případných právních nástupců)*
- totožností samotné věci (tzn. jak žalobního nároku, tak i žalobního důvodu)*

Překážkou litispendence by nebylo dotčeno řízení probíhající mezi týmiž účastníky o shodném návrhu, pokud by žalobní důvod byl jiný.“⁵⁸

V případě, že by soud věc projednal i přes překážku, kdy „v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení“ tedy tzv. litispendence, dochází tak k naplnění vady řízení dle ust. § 229 odst. 2 písm. a) o.s.ř.

---

⁵⁸ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 220

6.6.2. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 2 písm. b) o.s.ř.

Důvody podle odst. 2 písm. b) jsou úzce spjaty s důvody podle písm. a) a lze na ně do značné části odkázat. Opět se jedná o jednu z procesních podmínek, kdy tentokrát soud zkoumá, zda v téže věci již dříve nebylo pravomocně rozhodnuto (*res iudicata*).

Co se týče splnění požadavků na splnění totožnosti, v tom v plném rozsahu odkazují na předchozí kapitulu, vzhledem k tomu, že tyto požadavky jsou zcela totožné jak pro překážku *litispence*, tak pro překážku *res iudicata*.

Také zde platí, že „*překážkou res iudicata by nebylo dotčeno řízení probíhající mezi týmiž účastníky o shodném návrhu, pokud by žalobní důvod byl jiný.*“⁵⁹

V souvislosti s problematikou vyplývající ze zkoumání procesních podmínek a překážek *litispence* a *res iudicata*, úzce souvisí Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31.3.1999, sp. zn. 2 Cdon 1922/97, ze kterého cituji následující část odůvodnění :

„Z hlediska naplnění vady řízení podle ust. § 229 odst. 2 písm. a) je nerozhodné, zda dříve zahájené řízení bylo - po zpětvzetí žaloby, kdy již nebyl namístě postup dle ust. § 43 odst. 2 o.s.ř., směřující k opravě nesprávného označení žalovaného – zastaveno podle § 96 odst. 1 o.s.ř., či zda bylo zastaveno pro nedostatek způsobilosti žalovaného být účastníkem řízení podle § 104 odst. 1 ve spojení s § 19 o.s.ř.“ Pro tento moment nás zajímá pouze právně významná skutečnost, že předchozí řízení bylo pravomocně skončeno.

6.6.3. Důvody zmatečnosti dle ust. § 229 odst. 2 písm. c) o.s.ř.

„Nejsou-li pravomocný rozsudek, pravomocné usnesení ve věci samé, popřípadě pravomocný platební rozkaz, elektronický platební rozkaz, evropský platební rozkaz nebo směnečný (šekový) platební rozkaz po materiální stránce vykonatelné, jde o zmatečnost, jen jestliže v řízení o výkon rozhodnutí odvolací

---

⁵⁹ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha. 2011, str. 220

soud z tohoto důvodu zamítl návrh na nařízení výkonu těchto rozhodnutí nebo nařízený výkon rozhodnutí zastavil.“⁶⁰

Z hlediska materiálního jsou rozhodnutí vykonatelná jen tehdy, jestliže obsahují přesnou specifikaci oprávněného a povinného, přesné vymezení práv a povinností k plnění, přesný rozsah a obsah plnění a přesně stanovenou lhůtu k plnění. V této souvislosti je však nutné odlišit situaci, kdy soud návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí z výše uvedených důvodů nevyhověl či nařízený výkon rozhodnutí zastavil pouze soud prvního stupně.

Důvod pro podání žaloby pro zmatečnost dle odst. 2 nastává již v okamžiku, kdy odvolací soud pravomocně rozhodnul o zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí či o jeho zastavení, aniž by bylo možné otázku materiální vykonatelnosti předmětného (tj. napadeného) rozhodnutí opětovně zkoumat v řízení o žalobě.⁶¹

6.7. DŮVODY ZMATEČNOSTI DLE UST. § 229 ODS. 3 O.S.Ř.

„Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout též pravomocný rozsudek odvolacího soudu nebo jeho pravomocné usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, jestliže mu byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.“

Účastník řízení je určitý subjekt, který svojí činností určitým způsobem ovlivňuje civilní proces s tím, že jsou k tomuto účelu vybaveni procesními právy a procesními povinnostmi. Realizace práv musí být umožněna každému účastníkovi a stejně tak musí být i garantována; děje se tomu tak již Listinou základních práv a svobod a zejména pak občanským soudním řádem. Jak jsem již ve své práci uváděla, v tomto základním pramenu civilního procesu jsou definovány postupy všech subjektů řízení, mezi něž právě účastníci řízení také patří.

V praxi však může dojít k situaci, kdy soud postupoval v rozporu se zásadami a postupy občanského soudního řádu či jiného právního předpisu.

---

⁶⁰ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1815

⁶¹ Tamtéž

O zmatečnost se pak jedná vždy, když soud postupoval takto v rozporu s právními předpisy, a pouze tehdy, projevil-li se nesprávný postup v průběhu řízení a nikoliv až při rozhodování. Jestliže by došlo k chybnému postupu až při rozhodování, je možné rozhodnutí napadnout prostřednictvím jiného mimořádného opravného prostředku, a sice dovoláním, a to za předpokladu, že se jedná o takovou vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Komentář k občanskému soudnímu řádu uvádí, co se rozumí pojmem „odnětí možnosti jednat před soudem“. Je jím myšlen každý takový postup soudu, jímž bylo znemožněno účastníku řízení realizovat svá procesní práva, která mu občanský soudní řád dává, za předpokladu, že k tomu postupu došlo v průběhu řízení. Jedná se například o znemožnění práva účastnit se jednání či navrhnout důkazy.⁶²

Opačný názor zastává H. Bulín, když ve svém článku definuje pojem „odnětí možnosti jednat před soudem“ jako pojem, jež je třeba vykládat širěji a vztahuje jej na všechny případy, kdy soud svým počínáním odňal účastníkovi takovou možnost jednání, která je mu přiznána zákonem jako jeho procesní právo, přičemž nezáleží na tom, zda tento postup soudu spočívá v tzv. faktickém úkonu soudu nebo v jeho činnosti rozhodovací. Oba případy splňují totiž znaky pojmu „postup soudu“.

Bulínova teorie tedy zastává názor, že odnětím možnosti jednat před soudem je nejen faktický postup soudu, ale i rozhodnutí soudu, v jehož důsledku účastník nemůže uplatnit svá práva např. proto, že odvolací soud nesprávně odmítl odvolání jako opožděné.⁶³

V praxi se rozhodovací činnost kloní spíše k názoru uvedeném v komentáři k občanskému soudnímu řádu. V tomto duchu rozhodl také Nejvyšší soud ve svém Usnesení ze dne 27.6. 1996, sp. zn. 2 Cdon 539/96, v němž uvádí:

„Postupem soudu v průběhu řízení ve smyslu ust. § 229 odst. 3 o.s.ř. je činnost, která vydání konečného rozhodnutí předchází, nikoliv vlastní rozhodovací akt soudu, který má za úkol průběh řízení zhodnotit. Na podporu uvedeného závěru lze užít i systematického argumentu (tzv. argumentum a rubrica), neboť občanský soudní řád sám užívá termínu „průběh řízení“ pro řízení v prvním

⁶² DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1816

⁶³ BULÍN, Hynek. Odnětí možnosti jednat před soudem jako důvod dovolání. *Právní praxe.* 1995, č. 10, str. 627-628

stupni k označení hlavy první části třetí a v užším významu v záhlaví (rubrice) k ustanovením § 100 až § 102 o.s.ř., zatímco soudní rozhodnutí jsou upravena až v hlavě čtvrté části třetí občanského soudního řádu.⁶⁴

6.8. DŮVODY ZMATEČNOSTI DLE UST. § 229 ODS. 4 O.S.Ř.

„Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout rovněž pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení.“

Podle ust. § 229 odst. 4 o.s.ř. lze žalobu pro zmatečnost podat jen proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu, kterým bylo :

- odvolání odmítnuto (z důvodu subjektivní či objektivní přípustnosti, z důvodu opožděnosti či z důvodu vad odvolání)
- odvolací řízení zastaveno (z důvodu nedostatku podmínek řízení či z důvodu zpětvzetí odvolání)⁶⁵

Zmatečným důvodem podle tohoto odstavce je skutkově nebo právně chybný závěr, tj. závěr učiněný v rozporu se zákonem o tom, že odvolání muselo být odmítnuto nebo že odvolací řízení muselo být odmítnuto nebo že odvolací řízení muselo být zastaveno. Žaloba pro zmatečnost však není na druhou stranu opodstatněná tehdy, jsou-li tyto závěry po skutkové a právní stránce v souladu se zákonem.⁶⁶

V Usnesení Nejvyššího soudu, ze kterého vyplynul tento závěr, stojí na této konstrukci :

„Žaloba pro zmatečnost podaná podle ust. § 229 odst. 4 o.s.ř. je právním prostředkem ke zrušení usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo zastaveno odvolací řízení. I když to zákon – na rozdíl od zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 1, 2 a 3 o.s.ř. – výslovně neuvádí, ze znění ust. § 229 odst. 4 o.s.ř. bez pochybností vyplývá, že důvodem žaloby (zmatečností) v těchto případech je skutkově nebo právně chybný, a tedy v rozporu se zákonem učiněný závěr o tom, že byly splněny zákonem stanovené

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.6. 1996, sp. zn. 2 Cdon 539/96

⁶⁵ STAVINOHOVÁ, Jaruška; HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Masarykova univerzita Brno, 2003, str. 701

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.12.2005, sp. zn. 21 Cdo 489/2005

předpoklady pro odmítnutí odvolání nebo pro zastavení odvolacího řízení, tu představuje porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, a tedy důvod ke zrušení napadeného usnesení odvolacího soudu bez ohledu na to, zda je či není věcně správné.“

„Je – li důvodem žaloby pro zmatečnost podle ustanovení § 229 odst. 4 o.s.ř. skutkově nebo právně chybný závěr odvolacího soudu o tom, že byly splněny zákonem stanovené předpoklady pro odmítnutí odvolání nebo pro zastavení odvolacího řízení, pak tu zákon nemá na mysli pouhé posouzení, zda odvolací soud měl pro své rozhodnutí po skutkové stránce dostatek podkladů, zda je správně vyhodnotil, zda jeho usnesení bylo přezkoumatelným způsobem zdůvodněno nebo zda je postiženo jinou vadou, která by mohla mít vliv na správnost závěrů o odmítnutí odvolání nebo o zastavení odvolacího řízení. Zákon tu naopak předpokládá, že na základě žaloby pro zmatečnost podané podle ust. 229 odst. 4 o.s.ř. bude přezkoumána věcná správnost závěrů odvolacího soudu a že tím bude zajištěno, že obtojí jen taková rozhodnutí odvolacího soudu o odmítnutí odvolání nebo o zastavení odvolacího řízení, která jsou po skutkové a právní stránce v souladu se zákonem.“⁶⁷

6.9. NEPŘÍPUSTNOST ŽALOBY

Dosud jsem se ve své diplomové práci věnovala pozitivnímu vymezení přípustnosti žaloby pro zmatečnost. Zákonná úprava však zahrnuje také vymezení negativní, když uvádí v ustanovení § 230 o.s.ř. okruhy případů, kdy její podání přípustné není. Důvodem je pochopitelná snaha zákonodárce stanovit určité mantinely, v kterých se okruhy důvodů pro podání žaloby pro zmatečnost mohou pohybovat. Citované ustanovení je společné pro žalobu pro zmatečnost i pro žalobu na obnovu řízení, s výjimkou odst. 2 a odst. 3, kdy odstavec 2 je určen pro žalobu na obnovu řízení a odstavec 3 pak pro žalobu pro zmatečnost.

---

⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.12.2005, sp. zn. 21 Cdo 489/2005

Odstavec první :

Žaloba není přípustná proti:

a) rozsudkům, kterými bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné nebo že zde není, a proti rozsudkům, kterými bylo vysloveno zrušení, neplatnost nebo neexistence partnerství;

Jak je patrné z výčtu, jedná se o situace, do kterých by dle zákonodárce vzhledem k jejich povaze po právní moci bylo zcela nevhodné zasahovat. Uvedené obdobně platí také pro registrované partnerství. Osobně si nejsem jistá, zda je toto opatření „zákazu“ vhodné ve věcech manželství.

b) jen proti výrokům rozhodnutí o nákladech řízení, o lhůtě k plnění a o předběžné vykonatelnosti;

Pod písmenem b) jsou zahrnuty situace, kdy podání žaloby pro zmatečnost vylučuje skutečnost poměru zde jmenovaného co do významu ku meritu věci.

c) jen proti důvodům rozhodnutí, které není samo o sobě závazné

Odstavec druhý :

Žaloba na obnovu řízení není přípustná též proti rozsudkům a usnesením, jejichž zrušení nebo změny lze dosáhnout jinak, nepočítaje v to dovolání.

Význam této věty je naprosto pochopitelný, jelikož zákon počítá s několika mimořádnými opravnými prostředky, jež mají mezi sebou určitý vztah podřízenosti a nadřízenosti. Blížeji se tomuto věnuji v kapitole 6.12.

Odstavec třetí :

Žaloba pro zmatečnost není přípustná také proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto o žalobě pro zmatečnost.

Význam tohoto odstavce je takový, že samo rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost nemůže být napadeno žalobou pro zmatečnost. Avšak nápravy se zde lze domoci prostřednictvím jiných opravných prostředků ze zákonných důvodů, a sice odvoláním či dovoláním.⁶⁸

---

⁶⁸ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1827

Na závěr kapitoly o nepřípustnosti podání žaloby pro zmatečnost si dovoluji upozornit ještě na neméně významné ust. § 254 odst. 2 o.s.ř., ze kterého vyplývá, že ve věci výkonu rozhodnutí lze žalobu pro zmatečnost podat pouze z důvodu uvedeného v ust. § 229 odst. 4 o.s.ř., tj. žaloba proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu, kterým, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení.

V případě, že by se ve vykonávacím řízení vyskytla některá ze zmatečností uvedených v ust. § 229 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a b) o.s.ř., byla by tato skutečnost důvodem k zastavení pravomocně nařízeného výkonu rozhodnutí podle ust. § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř., tj. výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.⁶⁹

„Ve věcech výkonu rozhodnutí je žaloba pro zmatečnost přípustná, jen byla-li podána proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení. Žalobu pro zmatečnost, podanou proti jinému usnesení soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu vydanému ve věcech výkonu rozhodnutí, soud zamítne, aniž by musel k rozhodnutí o ní nařizovat jednání.“⁷⁰

Výčet shora uvedených ustanovení, podle kterých není žaloba pro zmatečnost přípustná, není samozřejmě konečný. Odkazy dalších ustanovení můžeme najít i v jiných zákonech, než-li je občanský soudní řád, např. ust. § 68a odst. 1 ObchZ.⁷¹

6.10. LHŮTY

Jako u všech opravných prostředků, také u žaloby pro zmatečnost, jež není v tomto směru žádnou výjimkou, platí určité lhůty, do jejichž uplynutí je podání návrhu naprostou nutností. Z důvodové zprávy k občanskému soudnímu řádu je patrné, že délka lhůty k podání žaloby je odůvodněna tím, aby navrhovatel mohl její důvod náležitě uplatnit a zároveň, aby k tomu muselo dojít během takové

⁶⁹ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 2098

⁷⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2415/2004

⁷¹ Po vzniku společnosti nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, a nelze se domáhat určení, že společnost nevznikla.

doby, jež by zbytečně nenarušovala právní jistotu a tak i důvěru v právní stav nastolený pravomocným soudním rozhodnutím.⁷²

S ohledem na tyto požadavky stanovil zákonodárce obecnou subjektivní lhůtu k podání žaloby pro zmatečnost v délce tří měsíců. Je otázkou, zda poskytnutí takto poměrně krátkého časového úseku bude dostatečné pro všechny zákonem stanovené důvody, jež jsou možné pro podání žaloby.

Občanský soudní řád tuto skutečnost uvádí v ust. § 234 odst. 1 : „*Není-li dále stanoveno jinak, musí být žaloba pro zmatečnost podána ve lhůtě tří měsíců od doručení napadeného rozhodnutí.*“

Lhůta počíná běžet od doručení napadeného rozhodnutí navrhovateli nikoliv bez výjimečně. Případy, kdy je tomu jinak a počátek lhůty je speciálně upraven, stanoví následující odstavce téhož ustanovení, a to takto:

- z důvodu zmatečnosti uvedeného v § 229 odst. 1 písm. c) lze žalobu podat ve lhůtě tří měsíců, která počíná běžet dnem, kdy účastníku byl ustanoven zástupce nebo kdy odpadla překážka, pro kterou nemohl před soudem samostatně jednat nebo pro kterou nemohl před soudem vystupovat, nejpozději však do tří let od právní moci napadeného rozhodnutí
- z důvodu zmatečnosti uvedeného v § 229 odst. 1 písm. e) lze žalobu podat ve lhůtě tří měsíců od té doby, kdy se ten, kdo žalobu podává, o důvodu zmatečnosti dozvěděl, nejpozději však do tří let od právní moci napadeného rozhodnutí
- z důvodu zmatečnosti uvedeného v § 229 odst. 1 písm. g) lze žalobu podat ve lhůtě tří měsíců od té doby, kdy se ten, kdo žalobu podává, o důvodu zmatečnosti dozvěděl
- z důvodu zmatečnosti uvedeného v § 229 odst. 1 písm. h) lze žalobu podat ve lhůtě 3 měsíců od té doby, kdy se ten, kdo žalobu podává, dozvěděl o napadeném rozhodnutí
- z důvodu zmatečnosti uvedeného v § 229 odst. 2 písm. c) lze žalobu podat ve lhůtě tří měsíců od právní moci usnesení odvolacího soudu o zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo o zastavení výkonu rozhodnutí
- z důvodu zmatečnosti uvedeného v § 229 odst. 2 písm. c) a e) lze žalobu podat ve lhůtě 3 měsíců od právní moci usnesení odvolacího soudu o

---

⁷² Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb.

zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo o zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu jeho materiální nevykonatelnosti

V případech, kdy je žaloba podána z těchto důvodů :

a) účastník řízení neměl procesní způsobilost nebo nemohl před soudem vystupovat a nebyl řádně zastoupen⁷³

b) rozhodoval vyloučený soudce nebo přísedící⁷⁴

je navíc subjektivní lhůta doplněna lhůtou objektivní. Tato objektivní lhůta trvá 3 roky a počíná běžet od právní moci napadeného rozhodnutí. Její marné uplynutí má za následek opožděně podanou žalobu pro zmatečnost, a to i přes to, kdyby subjektivní tří měsíční lhůta běžela.

Konečně je třeba dodat, že všechny shora uvedené lhůty stanovené pro podání žaloby pro zmatečnost jsou lhůtami procesními, z čehož vyplývá, že lhůta je zachována nejen tehdy, byla-li žaloba před jejím uplynutím podána u soudu, ale vždy i v případě, že žaloba byla alespoň posledního dne lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost ji soudu doručit.⁷⁵ Skutečnost, že lhůta je zachována, je povinen tvrdit a prokázat navrhovatel.

Na rozdíl od dovolání u žaloby pro zmatečnost platí, že prominutí zmeškání lhůty zde není možné⁷⁶ a soud by žalobu podanou po uplynutí objektivní lhůty bez nařízení jednání zamítnul. Je nepochybné, že tato přísnost je vedena snahou zákonodárce o zrychlení civilního procesu, o jeho zkvalitnění a v neposlední řadě souvisí s právní jistotou. Přesto se domnívám, že toto striktní pravidlo může zabránit účastníkovi domoci se svého práva v případě, že se o některé skutečnosti dozví až po uplynutí lhůty. Tím spíše, když se jedná o pochybení procesní, jež účastník nemůže svými silami ovlivnit.

V praxi dochází k situacím, kdy jeden účastník napadne rozhodnutí žalobou pro zmatečnost a současně také dovoláním. Občanský soudní řád se s tímto vypořádává v ustanovení § 235b odst. 3, podle něhož v případě, kdy je proti napadenému rozhodnutí podáno též dovolání, soud řízení o žalobě přerušuje až do rozhodnutí dovolacího soudu.

---

⁷³ Ust. § 229 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷⁴ Ust. § 229 odst. 1 písm. e) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1207/2009

⁷⁶ Ust. § 235 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Právě pro tyto situace zákon předpokládá specifický běh lhůt v ustanovení § 235 odst. 2 o.s.ř. takto: Bylo-li proti žalobou napadenému rozhodnutí podáno také dovolání, nepočítá se do běhu lhůt podle § 234 odst. 1 až 4 o.s.ř. doba od právní moci napadeného rozhodnutí do právní moci rozhodnutí dovolacího soudu.

Výjimku z této zásady ovšem představuje žaloba pro zmatečnost podaná z důvodu zmatečnosti spočívající v tom, že v řízení o výkon rozhodnutí odvolací soud pravomocně zamítnul návrh na nařízení výkonu pravomocného rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, neboť uložené povinnosti nelze vykonat. V tomto případě totiž není souběžné podání těchto mimořádných prostředků stejným navrhovatelem možné. Kdyby však i přesto bylo rozhodnutí napadené již žalobou pro zmatečnost napadnuto ještě dovoláním, nemá tato skutečnost vliv na běh lhůty.⁷⁷

6.11. ŘÍZENÍ A ROZHODNUTÍ O ŽALOBĚ PRO ZMATEČNOST

6.11.1. Řízení o žalobě pro zmatečnost

Žaloba pro zmatečnost je procesním úkonem účastníka původního řízení, jež podává tento návrh soudu. Podle ust. § 232 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s ust. § 42 odst. 4 o.s.ř. musí žaloba pro zmatečnost obsahovat :

- obecné náležitosti (u podání musí být patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno; podání v listinné podobě je třeba předložit s potřebným počtem stejnopisů a s přílohami tak, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis, jestliže je to třeba)
- specifické náležitosti (označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu je napadá, důvod žaloby - zmatečnosti, vylíčení skutečností, které svědčí o tom, že je žaloba podána včas, označení důkazů, jimiž má být důvodnost žaloby prokázána, jakož i to, čeho se ten, kdo podal žalobu, domáhá)

---

⁷⁷ STAVINHOVÁ, Jaruška; HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Masarykova univerzita Brno, 2003, str. 702

Jestliže nebude splňovat žaloba pro zmatečnost tyto formální požadavky, je soud povinen navrhovatele vyzvat k opravě či doplnění návrhu.

Věcně a místně příslušný soud k projednání a rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost je:

- okresní nebo krajský soud, který rozhodoval o původní věci v prvním stupni. Toto tvrzení ovšem platí pouze pro podání z důvodu uvedených v ust. § 229 odst. 1, 2 o.s.ř.
- krajský soud, který o původní věci rozhodoval v prvním stupni nebo jde-li o žalobu pro zmatečnost podanou podle ust. § 229 odst. 3, 4 o.s.ř. jako odvolací soud.⁷⁸

Co se týče obsazenosti soudu, jež projednává a rozhoduje o žalobě pro zmatečnost, platí zde zásada vyloučení soudců, kteří vydali rozhodnutí napadené žalobou. Tato potřeba je odůvodněna tím, že je nutné posoudit přípustnost žaloby z toho hlediska, zda trpí zmatečnostními vadami, a to jinými soudci než těmi, kteří napadené rozhodnutí vydali.

Pro řízení o žalobě platí přiměřeně ustanovení o řízení v prvním stupni, nestanoví-li zákon jinak. Přiměřeně se tak užijí obecná ustanovení upravující řízení před soudem prvního stupně, ustanovení upravující způsobilost být účastníkem, procesní způsobilost, zastupování, úkony soudů a účastníků, doručování, předvolání, pořádková opatření, zpětvzetí žaloby, zkoumání podmínek řízení, procesní nástupnictví, přerušování řízení, dále ustanovení o jednání a dokazování, poučovací povinnosti soudu, ustanovení upravující usnesení. Naopak nelze odkázat na přiměřenou použitelnost např. u ustanovení upravující změnu žalob, skončení řízení smírem, klid řízení, záměnu účastníků řízení, vzájemnou žalobu. Zcela je také vyloučeno užití ustanovení upravující předběžná řízení, předběžná opatření a zajištění důkazů.

Řízení o žalobě pro zmatečnost je charakteristické tím, že se v meritu věci dokazování neprovádí, provádí se pouze k osvědčení skutečností, zda je dán

---

⁷⁸ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1838

některý ze zmatečnostních důvodů a zda byla žaloba podána v zákonem stanovených lhůtách.

S podáním žaloby pro zmatečnost se automaticky nepojí devolutivní ani suspenzivní účinky. Avšak podle ust. § 235c o.s.ř. je-li pravděpodobné, že žalobě bude vyhověno, může soud nařídit **odklad vykonatelnosti** napadeného rozhodnutí o věci. Děje se tomu tak, jestliže by mohla být způsobena újma na právech navrhovatele z důvodu vykonatelného rozhodnutí a následného výkonu, či jestliže by mohl být zmařen účel žaloby pro zmatečnost. Pro nařízení odkladu vykonatelnosti navíc musí být splněny následující podmínky:

- žaloba má všechny obsahové a formální náležitosti
- žaloba byla podána ve lhůtě
- v žalobě je uveden opodstatněný důvod zmatečnosti
- žaloba byla podána legitimovaným subjektem
- z obsahu žaloby je zřejmé, že ji bude vyhověno
- napadené rozhodnutí musí umožňovat nařízení výkonu rozhodnutí

Tak například nelze nařídit odklad vykonatelnosti u rozsudků ukládajících prohlášení vůle ve smyslu ust. § 161 odst. 3 o.s.ř., který je považován za ... *„specifické rozhodnutí z hlediska vykonatelnosti, jelikož přesto že je v nich uložena povinnost plnění, zákon výslovně stanoví, že splnění této uložené povinnosti nahrazuje již pravomocný rozsudek sám bez dalšího. Tato rozhodnutí se tedy nevykonávají a nemohou být podkladem pro soudní výkon rozhodnutí. Stejně jako u nich nepřipadá v úvahu vyslovení předběžné vykonatelnosti, nelze jejich vykonatelnost ani odložit. Proto už z tohoto důvodu nemůže být návrhu na odklad vykonatelnosti předmětného rozhodnutí vyhověno a napadené ustanovení muselo být podle ust. § 220 odst. 1 o.s.ř. změněno tak, že se tento návrh zamítá, aniž by bylo nutno se zabývat dalšími podmínkami uvedenými v ust. § 235c o.s.ř.“*⁷⁹

Zbývá jen dodat, že o odkladu vykonatelnosti rozhoduje vždy soud formou usnesení, a to buď na návrh či bez něj a trvá až do pravomocného skončení řízení.

To, v jakém **rozsahu bude přezkoumávat** soud předmětné rozhodnutí, je závislé od návrhu žalobce a lze jej měnit jen po dobu trvání lhůty pro žalobu pro

---

⁷⁹ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13.1.1995, sp. zn. 15 Co 2021/95

zmatečnost. Soud sice může překročit meze žalobcova návrhu, ale pouze v taxativně stanovených případech v ust. § 235d o.s.ř., kterými jsou :

- věci, které lze zahájit i bez návrhu
- případy, kdy je na napadeném výroku závislý jiný výrok, který žalobou napaden nebyl
- případy nerozlučného společenství účastníků
- případy, kde právní normy závazně stanoví způsob vypořádání vztahu mezi účastníky

Vzhledem k tomu, že se při řízení o žalobě pro zmatečnost užije přiměřeně ustanovení § 115 o.s.ř. upravující jednání, můžeme učinit tyto závěry. Soud může ve věci jednat a rozhodnout o ní bez nařízení jednání pouze tehdy, jestliže žalobu zamítá pro nepřípustnost, pro opožděnost či proto, že byla podána neoprávněnou osobou.⁸⁰ Dále soud nemusí jednání nařídit z důvodu zrušení napadeného rozhodnutí dovolacím soudem či z důvodu existence nedostatku podmínky řízení, které se i přes snahu soudu nepodařilo odstranit či jestliže vzal žalobce žalobu zpět. Konečně soud může rozhodnout bez nařízení jednání vždy, když se všichni účastníci řízení dobrovolně vzdali práva účasti na projednání věci bez nařízení jednání.

V případě, že by soud ústní jednání nenařídil, aniž by k tomu nebyl dán některý z právě vyjmenovaných důvodů, dopustil by se procesního pochybení, které je v rozporu s požadavkem spravedlivé ochrany práv a oprávněných zájmů účastníků soudního řízení a s požadavkem na dodržování zásady ústnosti.

Tato pochybení pak svoji povahou zasahují do ústavně zaručených práv a svobod účastníků.⁸¹

6.11.2. Rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost

Úvodem této kapitoly ještě krátce popíši, co konečnému rozhodnutí vůbec předchází. Jako každé řízení, musí být i to, v němž se rozhoduje o žalobě pro zmatečnost, prováděno v souladu se zásadami občanského soudního řádu.

---

⁸⁰ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 471

⁸¹ Nález Ústavní soudu ze dne 21.4. 1999, sp. zn. I. ÚS 350/1998

Celé řízení o rozhodování o žalobě pro zmatečnost lze rozdělit do dvou fází. Nejprve soud zkoumá, zda jsou splněny veškeré procesní podmínky. Zkoumá, zda je proti napadenému rozhodnutí žaloba pro zmatečnost vůbec možná, aktivní legitimaci, zda byla dodržena zákonná lhůta k podání. V případě, že některá z těchto podmínek není splněna, soud automaticky žalobu zamítne. V opačném případě soud přistoupí k posouzení opodstatněnosti žaloby pro zmatečnost z hlediska toho, zda je zde naplněn důvod pro její podání. V této chvíli buď rozhodne o opodstatněnosti žaloby a žalobě vyhoví či rozhodne o jejím zamítnutí, což má za následek konec řízení. Pravomocným rozhodnutím končí první fáze řízení a zahajuje se fáze druhá.

Druhá fáze je zahájena jen tehdy, shledá-li soud žalobu pro zmatečnost důvodnou, na základě čehož napadené rozhodnutí zruší. *„Po zrušení rozhodnutí soud věc projedná a rozhodne bez dalšího návrhu. Přihlíží přitom ke všemu, co vyšlo najevo v původním řízení i v řízení o žalobě pro zmatečnost, a je vázán právním názorem, který byl vyjádřen v usnesení, kterým bylo napadené rozhodnutí zrušeno.“*⁸²

Jestliže platí důvody, pro které bylo zrušeno napadené rozhodnutí odvolacího soudu také pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zruší soud i toto rozhodnutí, a to přesto, že nebylo ani žalobou napadeno. Platí ovšem zásada, že soud tak učiní vždy, když napadené rozhodnutí odvolacího soudu trpí těmito zmatečnostními vadami:⁸³

- bylo rozhodnuto ve věci, která nenáleží do pravomoci soudů dle ust. § 229 odst. 1 písm. a) o.s.ř.
- ten, kdo v řízení vystupoval jako účastník, neměl způsobilost být účastníkem řízení dle ust. § 229 odst. 1 písm. b) o.s.ř.
- nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoliv podle zákona ho bylo třeba, dle ust. § 229 odst. 1 písm. d) o.s.ř.
- v téže věci bylo již dříve zahájeno řízení dle ust. § 229 odst. 2 písm. a) o.s.ř.
- v téže věci bylo dříve pravomocně rozhodnuto dle ust. § 229 odst. 2 písm. b) o.s.ř.

---

⁸² WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Linde Praha, 2011, str. 471

⁸³ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II*. § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1851

„Rozhodne-li soud o žalobě pro zmatečnost tak, že napadené rozhodnutí zruší, závisí jeho další postup na povaze zjištěné zmatečnosti. V případě, že soud zruší rozhodnutí z důvodů uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 písm. a), b) a d) o.s.ř., rozhodne též o zastavení řízení o věci, popřípadě o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci náleží. V ostatních případech soud ve druhé fázi řízení věc po právní moc zrušovacího rozhodnutí bez dalšího návrhu znovu projedná.“⁸⁴

Můžeme shrnout, že řízení o žalobě pro zmatečnost končí:

- **zrušením napadeného rozhodnutí**, popř. současně rozhodnutím soudem prvního stupně
- **zamítnutím žaloby pro zmatečnost** (pro nepřijatelnost, nedostatek aktivní legitimace, nebyla dodržena zákonná lhůta pro podání žaloby)
- **odmítnutím žaloby pro zmatečnost** (pro vady bránící pokračování řízení, které nebyly ani přes výzvu soudu odstraněny)
- **zastavením řízení** (pro nedostatky v podmínkách řízení, pro zrušení napadeného rozhodnutí dovolacím soudem dle ust. § 235e odst. 4 o.s.ř., pro nezaplacení soudního poplatku)

Jak už bylo řečeno, o podané žalobě pro zmatečnost rozhoduje soud prvního stupně, odvolací soud a dovolací soud, a to vždy formou usnesení vzhledem k tomu, že nerozhoduje o merituu věci. Proti rozhodnutí je přípustné odvolání za splnění zákonných podmínek.

6.12. VZTAH MEZI ŽALOBOU PRO ZMATEČNOST A OSTATNÍMI MIMOŘÁDNÝMI OPRAVNÝMI PROSTŘEDKY

Již výše jsem zmiňovala, že v praxi může dojít k situaci, kdy jsou proti témuž rozhodnutí podány dva mimořádné opravné prostředky. Jejich vzájemné postavení je v občanském soudním řádu vyjádřeno jejich funkcemi. Každý z těchto mimořádných opravných prostředků slouží k jiným účelům a má v zákoně své specifické postavení.

---

⁸⁴ STAVINHOVÁ, Jaruška; HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. Masarykova univerzita Brno, 2003, str. 712

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, jehož smyslem je přezkoumat správnost rozhodnutí odvolacího soudu „z hlediska podkladu jeho skutkových zjištění v provedeném dokazování, vysloveného právního názoru a případných vad, které byly stanoveny dovolacím důvodem.“⁸⁵

Žaloba pro obnovu řízení je mimořádným opravným prostředkem sloužícím k tomu, aby mohla být opětovně projednána věc, jestliže jsou zde dány zákonné podmínky, kterými se rozumí skutečnosti, rozhodnutí či důkazy, které původně nemohly být užity a které jsou schopny přivodit příznivější rozhodnutí tomu, kdo se jej domáhá.

Smyslem **žaloby pro zmatečnost** jako mimořádného opravného prostředku je pak umožnit žalobci, aby mohla být zrušena pravomocná rozhodnutí soudu, která trpí vadami, „jež představují porušení základních principů ovládajících řízení před soudem, popřípadě je takovými vadami postiženo řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo (zmatečností), jestliže je nejen v zájmu účastníků, ale i v zájmu veřejném, aby taková rozhodnutí byla dodatečně odstraněna bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou věcně správná.“⁸⁶

Při konkurenci mimořádných opravných prostředků se staví na první místo dovolání, které má přednost. Žaloba pro zmatečnost pak může být důvodem ke zrušení napadeného rozhodnutí pouze v případě, že rozhodnutí nebylo zrušeno na základě dovolání a obnova řízení může být soudem povolena pouze tehdy, jestliže nebylo napadené rozhodnutí zrušeno na základě dovolání či žaloby pro zmatečnost.⁸⁷ Jestliže bylo proti témuž rozhodnutí mimo žalobu pro zmatečnost podáno též dovolání, soud řízení o žalobě přeruší a vyčká skončení dovolacího řízení.⁸⁸ Jestliže dovolací soud napadené rozhodnutí zruší, řízení o žalobě pro zmatečnost zastaví; jestliže však napadené rozhodnutí neruší, po rozhodnutí dovolacího soudu v řízení pokračuje.

Jak se postupuje, když si takto vzájemně konkurují žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení, upravuje ust. § 235b o.s.ř.: „Byla-li proti stejnému

---

⁸⁵ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1841

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.10. 2003, sp.zn. 21 Cdo 960/2003

⁸⁷ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1841

⁸⁸ Ust. § 235b odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

rozhodnutí podána žaloba na obnovu řízení i pro zmatečnost, spojí soud věci ke společnému řízení.“ K tomu dojde jen tehdy, jestliže je k projednání obou žalob příslušný stejný soud.

6.13. NÁKLADY ŘÍZENÍ A VZTAHY TŘETÍCH OSOB

Rozhodování o nákladech řízení u žaloby pro zmatečnost se přiměřeně řídí ustanoveními občanského soudního řádu upravující náklady řízení, tj. ust. § 141 až § 151a. Přímo pro žalobu pro zmatečnost jsou náklady řízení upraveny v hlavě druhé, ust. 235i o.s.ř. tak, že v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud o náhradě nákladů původního řízení i řízení o žalobě; o náhradě nákladů původního řízení však nerozhodne, jestliže rozhodnutí po povolení obnovy nenahrazuje původní rozhodnutí. Zruší-li soud napadené rozhodnutí a zastaví-li též řízení o věci podle § 235e odst. 2 věty druhé, rozhodne i o náhradě nákladů původního řízení.

Při rozhodování o nákladech řízení soud vychází ze zásady, že v novém rozhodnutí o věci soud postupuje podle ust. § 142 až §151a o.s.ř.

Náhradě nákladům řízení v novém rozhodnutí v případě žaloby pro zmatečnost se důkladně věnoval Ústavní soud, kde uvádí: *„Okolnost, že ustanovením § 235i odst. 1 o.s.ř. se přesouvá rozhodování o nákladech řízení o žalobě pro zmatečnost do „nového rozhodnutí neznamena, že o těchto nákladech rozhoduje soud izolovaně, odděleně od nákladů řízení původního; naopak tyto náklady tvoří součást všech nákladů, jež v obou řízeních vznikly, a pro náhradový režim pak rozhodující rámec představuje řízení původní, resp. jeho výsledek. Jestliže je „novým rozhodnutím“ v konkrétní věci usnesení o zastavení odvolacího řízení (§ 207 odst. o.s.ř.), pak se pro rozhodnutí o nákladech řízení (včetně těch, jež vznikly stěžovateli v řízení o žalobě pro zmatečnost) uplatní prostřednictvím § 224 odst. 1 o.s.ř. zásady vyslovené v § 146 odst. 2 o.s.ř.“⁸⁹*

Konečně bych ráda k tématu nákladů řízení uvedla, že skutečnost, že účastník zaplatil náhradu nákladů řízení podle původního rozhodnutí, které bylo později soudem zrušeno, zakládá nárok takového účastníka na vydání bezdůvodného obohacení, ovšem až po právní moci nového rozhodnutí. Až

---

⁸⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 31.10.2006, sp. zn. III. ÚS 174/06

v tento okamžik odpadá právní důvod plnění povinnosti k náhradě nákladů řízení uložené mu původním rozhodnutím.⁹⁰

Jestliže dojde k tomu, že soud na základě podané žaloby pro zmatečnost původní rozhodnutí zruší, je zřejmé, že se tím změní práva a povinnosti nejen pro samotné účastníky, ale tato skutečnost může mít také značný vliv na práva a povinnosti osob třetích. V této souvislosti je žádoucí, aby byly takové situace upraveny pořadem práva zejména s ohledem na to, že zde existuje vysoké riziko zásahu do právní jistoty jednotlivých osob. Podle ust. § 235i odst. 3 o.s.ř. platí zásada, že právní vztahy někoho jiného než účastníka řízení nemohou být novým rozhodnutím o věci dotčeny.

„Bylo-li na základě žaloby pro zmatečnost původního rozhodnutí zrušeno a soud rozhodl ve věci znovu a jinak, nejsou tím právní vztahy někoho jiného než účastníka řízení dotčeny. Třetím osobám je poskytnuta ochrana tím, že pokud právní vztahy těchto osob vycházely z původního pravomocného rozhodnutí, nemohou doznat změny jenom proto, že právní vztahy účastníků řízení byly novým rozhodnutím upraveny jinak.“⁹¹

Rozhodl-li například soud, že změnil či zrušil původní rozhodnutí, kterým bylo zrušeno podílové spoluvlastnictví a věc byla přikázána žalobci, jenž tuto věc prodal po právní moci tohoto rozhodnutí, a novým pravomocným rozhodnutím se věc naopak přikázala žalovanému, platí, že takovýmto novým rozhodnutím nemohou být právní vztahy třetích osob dotčeny. Třetí osoby jsou chráněny v tom smyslu, že se má za to, jako kdyby věc nabyli od vlastníka.⁹² Existence takovýchto zásad je nutností pro správné fungování právního státu založeného na základních právních principech.

---

⁹⁰ DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1860

⁹¹ KINDL, Milan; ŠÍMA, Alexander; DAVID, Ondřej. *Občanské právo procesní.* 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 290

⁹² DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 1861

7. ÚVAHY DE LEGE FERENDA A ZÁVĚR

Jak jsem uvedla již v úvodu, volba tématu diplomové práce byla cílená, a to s ohledem na zájmy o problematiku civilního práva občanského a zkušenosti získané v praxi. Mým účelem bylo užít těchto nabytých znalostí a dále je prohloubit při psaní diplomové práce. Jak se mi toto podařilo, nechám již na posouzení čtenáře.

Je třeba mít na paměti, že zařazení tohoto právního institutu do právní úpravy naší země je důkazem existence právního státu, založeného na základních právních a demokratických zásadách. Jen těžko si lze představit situaci, kdy by například došlo v určitém případě k vydání rozhodnutí neoprávněným subjektem, a dotčený účastník, kterému z takového rozhodnutí plynou práva a povinnosti, by neměl možnost nápravy, ač je zjevné, že bylo rozhodnuto zcela nezákonným způsobem.

Mám-li se zamyslet nad tímto právním institutem z hlediska jeho zákonné úpravy a perspektivy, musím zde zmínit následující skutečnosti. Při seznámení tohoto právního institutu v rámci běžné výuky jsem jako studentka nabyla takových prvních dojmů, že žaloba pro zmatečnost společně s žalobou na obnovu řízení jsou prostředky, jejichž zákonná úprava je poměrně komplikovaná. Při bližším seznámení jsem však svůj postoj přehodnotila, především díky tomu, že jsem v zákonných ustanoveních, upravujících tyto žaloby, našla systematiku, která na první přečtení není úplně tak zřejmá. Současně se mi naskytl prostor pro úvahy nad některými specifiky této žaloby. Nad některými z nich jsem se zamýšlela již v průběhu práce, zde je zkusím shrnout a společně s tím skromně nastínit mé vlastní návrhy jednotlivých bodů.

Žaloba pro zmatečnost je mimořádným opravným prostředkem vzhledem k tomu, že svoji povahou zásadním způsobem zasahuje do právní jistoty osob tam, kde je to opodstatněné a zákonem dovolené. O prvku mimořádnosti nevypovídají jen zákonem taxativně vyčtené důvody přípustnosti žaloby, ale vypovídající hodnotu mají rovněž statistické údaje o počtu těchto podaných žalob a především údaje o jejich úspěšnosti.

Zákonná úprava žaloby pro zmatečnost je dle mého názoru dostatečná a poměrně zdařilá. Věnují se jí ustanovení § 228-235 části čtvrté občanského soudního řádu celkem dosti podrobně, a vzhledem k tomu, že k zákonu existuje

komentář, není problém si případné vyskytnuvší se nejasnosti dohledat v něm. Přesto si však dovolím malou poznámku k zákonné úpravě.

Vzhledem k tomu, že žaloba pro zmatečnost má spoustu shodných znaků s dalším mimořádným opravným prostředkem, kterým je žaloba na obnovu řízení, zákonodárce užil úpravy obou institutů současně ve shora zmíněných ustanoveních. Zřejmě byl veden snahou o přehlednost, avšak zde se domnívám, že došlo k zcela přesnému efektu. Společná ustanovení v zákoně poznáme podle toho, že v člancích je obsaženo označení „žaloba“ a nikoliv konkretizováno, zda se jedná o žalobu pro zmatečnost či žalobu na obnovu řízení. Dle mého názoru tato úprava vzájemně se prolínajících pasáží upravujících oba instituty vyžaduje vyšší nároky na pozornost a orientaci při čtení této části zákona. Osobně jako adresát i čtenář právní normy bych uvítala jasně rozlišenou úpravu obou právních institutů.

Dále si dovolím krátké zamyšlení nad lhůtami souvisejícím s podáním žaloby pro zmatečnost. Zákon stanoví obecnou tříměsíční lhůtu s určitými výjimkami. Jak vyplývá z důvodové zprávy k občanskému soudnímu řádu, zákonodárce délku v takovém trvání stanovil zejména s ohledem na zachování právní jistoty a právní stav nastolený pravomocným soudním rozhodnutím. Tento ohled je pochopitelný, avšak je otázkou, zda je takto určený časový prostor dostatečný, zejména u některých důvodů, s nimiž zákon počítá jako s velmi závažnými procesními vadami, jež vedou ve svém konečném důsledku ke zrušení již pravomocného rozhodnutí. Ještě větší potíž by mohla z mého pohledu znamenat v některých případech skutečnost, že se jedná o lhůty, u nichž prominutí jejich zmeškání není možné, a to ze stejného důvodu. Buď bych tedy zvolila cestu delšího nastavení lhůty či možnost prominutí zmeškání lhůty ve výjimečných, samozřejmě zákonem stanovených důvodech.

Co se týče důvodů přípustnosti pro podání žaloby pro zmatečnost, které zákon stanoví taxativně, k tomu dodávám, že takto stanovený výčet je podle mého názoru zcela vyčerpávající. Poměrně „široký záběr“ důvodů zcela jistě zahrnuje ty nejzásadnější procesní pochybení, ke kterým v právním státě, založeném na demokratických zásadách, zkrátka při rozhodování o právech a povinnostech nemůže docházet. Respektive, když k nim dojde, musí existovat cesta k jejich nápravě.

Cílem mé diplomové práce bylo podat čtenáři pokud možno co nejkomplexnější pohled na problematiku žaloby pro zmatečnost. V úvodních

kapitolách jsem se věnovala nejdříve oblastem s hlavním tématem souvisejícím, na něž pak navazuje samostatná kapitola, v níž se detailně věnuji žalobě pro zmatečnost. Při zpracování práce jsem vycházela z právních úprav a komentářů k nim, odborné literatury, právních periodik a v neposlední řadě z poměrně rozsáhlé judikatury, jež nabývá rovněž v našem právním systému na stále větším významu. Jistě totiž platí, že až v praxi se může ukázat, nakolik je právní úprava zdařilá. V oblasti civilního procesu se, dle mého názoru, kvalita právní úpravy v občanském soudním řádu do značené míry osvědčila. Jako každé jiné právo, tak i občanské právo civilní se v době vyvíjí. Tato skutečnost je dána především vývojem společenským, stále novými potřebami společnosti, finančními podmínkami apod. Po souhrnné novele, provedené zákonem č. 7/2009 Sb., došlo k řadě potřebných změn, vedoucích ke zkvalitnění civilního procesu.

V kvalitě úpravy občanského soudního řádu se odráží i kvalita úpravy samotné žaloby pro zmatečnost. Zákonná ustanovení podávají celkem jasné vymezení tohoto právního institutu a až na malé výtky k úpravě (ovšem pouze z mého pohledu) zákonná úprava nevzbuzuje větší pochybnosti či nejasnosti; což ovšem neznamená, že v sobě nezahrnuje řadu podnětů k zamyšlení. O to jsem se ostatně snažila na řadě míst mé práce. Každopádně mohu říci, že žaloba pro zmatečnost jako mimořádný opravný prostředek má své nezastupitelné místo v českém právu a svojí povahou plní zásadní funkci. Právě zařazením takovýchto a podobných právních institutů se zcela právem řadíme mezi právně vyspělé země.

Závěrem bych ráda shrnula, ať už je úprava sebevíc zdařilejší, vždy bude záviset především na osobnosti daného soudce, jakožto člověka, jež by měl být nadán nejen vysokou profesní odborností, ale především smyslem pro spravedlnost.

„Iustitia est constants et perpetum voluntas ius cuique tribuendi“

„Spravedlnost je pevná a stálá vůle udělit každému jeho právo“

8. RESUMÉ

The subject of the master's thesis is action for nullity of judgment, which is, due to its character, categorized among the so-called extraordinary remedial measures. Based on this fact, it is possible for the plaintiff to cancel legally effective judgements suffering from defects “which represent violation of fundamental principles regulating the proceedings before the court”, or in the case such defects are discovered in the proceedings which preceded the issue of legally effective judgement provided that it is not only in the parties' interest but also in the public one to remove such judgments retrospectively regardless of the fact whether they are correct matter-of-factly or not.

The purpose of the master's thesis is to acquaint the reader with the issue of action for nullity of judgment and to provide them with the most comprehensive view of the issue of the legal institute concerned.

The structure of the master's thesis is based on the position of action for nullity of judgment as the extraordinary remedial measure in civil law and in the system of law as such. First, I deal with the issue from a broader point of view to allow the reader to understand the context.

The introductory chapters are therefore focused on clarification of fundamental terms when I provide for definition of civil proceedings and deal with the principles of civil proceedings, on which the civil law is based, in more detail.

The following chapter is closely related to the previous one. It deals in brief with the “right to fair trial” as one of the most important human rights, as one of the general principles securing the overall protection of rights and legitimate interests of a man, without the existence of which no state based on the rule of law could exist.

The fourth chapter concentrates on specific questions concerning civil proceedings, in particular on segmentation thereof and on specification of the first-instance proceedings. In addition, the chapter comprises classification into adversary and uncontested proceedings as well as specifics of individual institutes pertaining to this area.

The fifth chapter titled “appellate proceedings” describes the stages of the proceedings which follows the issue of judgment. This stage differs in many aspects from the previous stage of judicial proceedings when the court first

discovers the right. You will find here a description of appellate proceedings as well as distinctions and principles thereof, on which the appellate proceedings are based, and the final division of remedial measures into ordinary and extraordinary ones.

The entire sixth chapter concentrates on one of the extraordinary remedial measures, which is the main subject of the master's thesis, namely "Action for Nullity of Judgment". This concerns a detailed explanation of the legal institute concerned when the reader is first acquainted with its history, position in the system of law as well as with other aspects relating to the issue of action for nullity of judgment, such as subject of action, legitimacy or admissibility. Then I approach reasons based on which it is possible to file the action and the closely related time limits appearing in relation to the action, and finally I deal with the entire proceedings starting with submitting (taking) the action up to decision thereon. Even the issues concerning costs of proceedings, relations among all remedial measures or legal relations of third parties are not put aside. Let the reader assess to what extent I succeeded in achieving the determined goals...

9. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Literatura:

- DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I.* § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9
- DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád II.* § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9
- HORA, Václav. *Československé právo procesní I. až III.díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. ISBN 978-80-7357-540-3
- HOLUB, Milan a kol. *Vzory smluv a podání.* 7. aktualizované a doplněné vydání. Linde Praha, a.s., 2002. ISBN 80-7201-389-9
- CHODĚRA, Oldřich. *Občan v soudním řízení.* 1. Vydání. Nakladatelství C.H.Beck, 2001. ISBN 80-7179-542-9
- KINDL, Milan; ŠÍMA, Alexander; DAVID, Ondřej. *Občanské právo procesní.* 2.vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-098-7
- KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině.* Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-44-X
- MACUR, Josef. *Právo procesní a právo hmotné.* Masarykova univerzita v Brně, 1993. ISBN 80-210-0740-0
- SCHELLEOVÁ, Ilona a kol. *Civilní proces.* EUROLEX BOHEMIA a.s., 2006. ISBN 80-86861-09-0
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace notářství, soudnictví a advokacie.* Linde Praha a.s., 1997. ISBN 80-7201-051-4
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Úvod do civilního řízení.* EUROLAX BOHEMIA, 2005. ISBN 80-86861-81-3
- SCHELLEOVÁ, Ilona; STAVINHOVÁ, Jaruška. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie.* Masarykova univerzita – právnická fakulta, 1995. ISBN 80-210-0731-1
- STAVINHOVÁ, Jaruška; HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví.* Masarykova univerzita Brno, 2003. ISBN 80-210-3271-5
- SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení.* Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. ISBN 978-80-7357-535-9

- FICOVÁ, Svetlana. *Systém opravných prostriedkov v civilnom procese*. MANZ Bratislava spol. s.r.o., 1998. ISBN 80-85719-19-3
- WALTR, Robert. *Přehled judikatury ve věcech mimořádných opravných prostředků v občanskoprávním řízení*. ASPI, a.s., Praha, 2007. ISBN 978-80-7357-228-0
- WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Linde Praha, 2011. ISBN 978-80-7201-842-0
- ZOULÍK, František. *Soudy a soudnictví*. Nakladatelství C.H.Beck Praha, 1995. ISBN 80-7179-005-2

Ústavní zákony:

- 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*
- 2/1993 Sb., *usnesení o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR*

Zákony:

- 99/1963 Sb., *občanský soudní řád*
- 201/2002 Sb., *zákon o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových*
- 6/2002 Sb., *zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)*
- 513/1991 Sb., *obchodní zákoník*
- Důvodová zpráva k zákonu č. 30/2000 Sb., *občanský soudní řád*

Judikatura:

- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 21.4. 1999, sp. zn. I. ÚS 350/1998
- Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 31.10.2006, sp. zn. III. ÚS 174/06
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.1.1999, sp. zn. 21 Cdo 1876/98
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.10.2003, sp. zn. 21 Cdo 960/2003
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2415/2004
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.8.2002, sp. zn. 9 Odo 523/2002
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.12.2005, sp. zn. 21 Cdo 489/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1207/2009
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu SJ, 2003, č. 175, sp. zn. 21 Cdo 818/2003

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu SJ, 1997, č. 101, sp. zn. 2 Cdon 1339/96
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13.1.1995, sp. zn. 15 Co 2021/95

Články, periodika:

- Novotná, T., Několik poznámek k žalobě pro zmatečnost. *Soudní rozhledy*. 2000, č. 5, str. 157
- Bobek, Michal. Odpovědnost a disciplína soudce (v přerodu?). *Právní rozhledy*. 2011, č. 14, str. 502
- VAŠUTOVÁ, Vendula. Specifika dokazování v odlišných právních procesech. *Právní rozhledy*. 2011, č. 22, str. 795
- JIRSA, Jaromír. Civilní proces po účinnosti souhrnné novely občanského soudního řádu a několik dalších úvah nad jeho perspektivami. *Právní rozhledy*. 2011, č. 5, str. 153
- Kučerová, Pavla. Nezávislost a odpovědnost soudců. *Právní rozhledy*. 2011, č. 10, str. 356

10. SEZNAM PŘÍLOH

1. Vzor žaloby pro zmatečnost

Vzor žaloby pro zmatečnost

**Okresní soud
Karlovy Vary**

Ke sp. Zn. 1 C 11/2001

Žalobce : Jana Nováková, r.č. 825126/2046

trvale bytem U Šeříků 12, Karlovy Vary

Žalovaný: Bohuslav Koudelka, r.č. 682132/1355

trvale bytem Sladovnická 16, Karlovy Vary

Žalovaný podává

ŽALOBU PRO ZMATEČNOST

proti rozsudku Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 1.3.2001,

č.j. 1 C 11/2001

I.

Shora označeným rozsudkem mi bylo uloženo zaplatit žalobci 115 000,- Kč s příslušenstvím z titulu náhrady škody na zdraví. K úrazu došlo na pracovišti dne 12.3.2000 a byl uznán jako úraz pracovní. Na základě této skutečnosti soud dovodil podle zákoníku práce moji odpovědnost za škodu způsobenou pracovním úrazem mého zaměstnance. Rozsudek nabyl právní moci dne 16.3.2001.

II.

Touto žalobou napadám shora uvedený rozsudek , a to z důvodu uvedeného v ust. § 229, odst. 1 písm. f) občanského soudního řádu , neboť mám za to, že byl soud nesprávně obsazen. Ve věci jednal a rozhodoval samosoudce, což je v rozporu s ustanovením § 36a občanského soudního řádu , v němž je výslovně uvedeno, že v řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje v pracovních věcech senát.

Důkaz :

protokoly o jednání před Okresním soudem v Karlových Varech, sp.zn. 1 C
11/2001

Rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 1.3.2001, sp.zn. 1 C
11/2001

III.

Na základě výše uvedených důvodů

n a v r h u j i,

aby soud podle ust. § 235e odst. 2 o.s.ř. usnesením zrušil napadený rozsudek
v plném rozsahu a věc řádně opětovně projednal.

V Karlových Varech dne 2.3.2001

.....

Bohuslav Koudelka,

žalovaný